

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 23-24 maja 2013 r. na kierunku *politologia*
prowadzonym na poziomie studiów pierwszego
i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej
i niestacjonarnej na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych
Uniwersytetu Warszawskiego**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Wrzosek - członek PKA

członkowie:

prof. dr hab. Arkadiusz Żukowski

dr hab. Tadeusz Wallas

mgr inż. Katarzyna Nowak

Tomasz Kocoł

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz kolejny oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku studiów.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego (dalej w tekście: ZO) został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię Raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, wizytacji infrastruktury dydaktycznej oraz przeglądu prac etapowych i prac dyplomowych wraz z ich recenzjami.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę

1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki,

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów została opracowana w oparciu o Misję i Strategię Uniwersytetu (Uchwała nr 34 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie Strategii Uniwersytetu Warszawskiego), która zakłada kształcenie elit społecznych kraju na najwyższym poziomie akademickim, zgodnie z najlepszymi osiągnięciami nauk społecznych, a także potwierdzanie swej silnej pozycji uznanego na arenie krajowej i międzynarodowej ośrodka myśli naukowej i ośrodka kształcenia, którego działania stanowią odpowiedź na wyzwania wynikające z przeobrażeń życia społeczno-politycznego w Polsce i w Europie.

Kierunek studiów *politologia* zapewnia wszechstronne i akademickie wykształcenie, umożliwiające elastyczne i efektywne dostosowanie się do warunków zmieniającego się rynku pracy. Instytut Nauk Politycznych UW (dalej w tekście: INP) prowadzi studia oparte o programy odpowiadające w zasadniczym stopniu oczekiwaniom rynku pracy (co potwierdzają konsultacje z przedstawicielami potencjalnych pracodawców). Łączą one w sobie dwa walory: wszechstronnych studiów akademickich oraz możliwości wyboru specjalizacji i specjalności, odpowiednio profilujących i konkretyzujących ścieżkę nauczania tak, by zbliżyć absolwenta do warunków panujących na rynku pracy. Jest to zbieżne z założeniami strategii wydziałowej: *Misja i strategia oraz koncepcja kształcenia Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego na lata 2013–2016* oraz misji Uniwersytetu, zawartej w *Strategii UW*, które zwracają uwagę, że uczelnia powinna zapewniać wszechstronne, akademickie wykształcenie, a nie tylko kierunkowe i specjalistyczne. Programy studiów w INP są nieustannie monitorowane, ewaluowane pod kątem jakości i przydatności oraz przekształcane, szczególnie w ostatnim okresie, w którym – na podstawie znowelizowanej *Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. nr 164 poz. 1365 z późn. zm.) – wdrażane są KRK. Warto nadmienić, że zarówno interesariusze wewnętrzni (pracownicy naukowcy i dydaktyczni, administracyjni oraz studenci), jak i zewnętrzni (przedstawiciele potencjalnych pracodawców absolwentów kierunku, przedstawiciele innych instytucji naukowych i badawczych) brali czynny udział w tworzeniu nowego programu nauczania.

Według *Strategii Instytutu Nauk Politycznych Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego na lata 2012-2020*, misją jednostki (wpisującą się w strategię wydziałową oraz uniwersytecką) jest dbanie o efektywność kształcenia poprzez

ściśle powiązanie procesu dydaktycznego, na kierunkach realizowanych studiów, z rezultatami badań naukowych. Misja ta jest realizowana poprzez aktywny udział badaczy – nauczycieli akademickich w tworzeniu i zmianach koncepcji kształcenia, a także szczegółowych elementów jej realizacji (modułów, przedmiotów, specjalności i specjalizacji programu nauczania *politologii*). Misja INP wpisuje się w misję WDiNP, która zakłada kształcenie elit społecznych kraju na najwyższym poziomie akademickim, zgodnie z najlepszymi osiągnięciami nauk społecznych, a także potwierdzanie swej silnej pozycji uznanego na arenie krajowej i międzynarodowej ośrodka myśli naukowej i ośrodka kształcenia, którego działania stanowią odpowiedź na wyzwania wynikające z przeobrażeń życia społeczno-politycznego w Polsce i w Europie.

W celach strategicznych, w zakresie kształcenia, a także w ich konkretyzacji – celach operacyjnych, które są wdrażane przez INP w licznych formach, widać wyraźnie koncepcję kształcenia przyjętą przez INP. Składają się na nią:

- prowadzenie i rozwijanie studiów anglojęzycznych oraz systemu podwójnego dyplomu – rozwijane są politologiczne dwuletnie studia anglojęzyczne II stopnia, z programem uwzględniającym aspekty ogólnoakademickie i praktyczne; w zakresie wydawania podwójnego dyplomu, INP realizuje stosowne umowy z uniwersytetami w Konstancji, Madrycie, Iwano-Frankiwsku;
- prowadzenie i rozwijanie systemu elastycznych i profesjonalnych studiów podyplomowych – INP prowadzi podyplomowe studia w zakresie: administracji rządowej i samorządowej, bezpieczeństwa wewnętrznego, edukacji dla bezpieczeństwa (dla nauczycieli), etyki i polityki oraz studiów europejskich.
- tworzenie i promowanie nowych kierunków studiów – INP prowadzi, obok *politologii*, dwa kierunki studiów: bezpieczeństwo wewnętrzne (od roku akademickiego 2012/2013 studia I stopnia mają profil praktyczny, zaś studia II stopnia profil ogólnoakademicki), studia euroazjatyckie (studia II stopnia o profilu ogólnoakademickim od roku akademickiego 2012/2013).
- rozwijanie umiejętności krytycznych i analitycznych oraz biegłości w komunikowaniu werbalnym i w piśmie – zrealizowaniu tego celu służą elementy praktyczne zajęć (gry, symulacje, debaty oxfordzkie), coroczne symulacje debat parlamentarnych, włączanie studentów w badania naukowe.
- zwiększenie mobilności studentów (w wymiarze krajowym i międzynarodowym) – INP uczestniczy w programach wymiany studentów Erasmus-LLP (studenci korzystają z

oferty ponad stu uniwersytetów europejskich), MOST oraz wymiany bilateralnej (m.in. z uniwersytetami amerykańskimi i rosyjskimi w ramach umów WDiNP).

- rozwój naukowych i quasi-naukowych form organizacji studentów – w INP funkcjonują liczne studenckie koła naukowe, organizujące konferencje naukowe, spotkania z osobami publicznymi, wydające czasopisma itd. Aktywną działalność – w tym również w zakresie naukowym – podejmuje samorząd studencki.
- zwiększenie atrakcyjności studiów dla studentów poprzez organizowanie systematycznych wyjazdów studyjnych w grupach, e-learning oraz inne nowe formy nauczania – studenci INP wyjeżdżają na wizyty studyjne zarówno w ramach zajęć dydaktycznych, jak i w ramach inicjatyw dodatkowych (m. in. corocznych szkół letnich polsko-ukraińskiej, polsko-rosyjskiej i polsko-niemieckiej).
- zwiększenie zaangażowania studentów i doktorantów w działalność organizacyjną – doktoranci i studenci uczestniczą w przeprowadzaniu procedur rekrutacyjnych na studia prowadzone przez INP, partycypują w organizacji konferencji naukowych i mają czynny wkład w organizację tzw. „dni otwartych” uczelni. Doktoranci i studenci biorą udział w tworzeniu nowych programów studiów oraz zmianą już istniejących, w tym na kierunku politologia.
- kształcenie pozytywnych wzorców zaangażowania obywatelskiego – INP rozwinął szereg form popularyzacji postaw obywatelskich, m. in. obecność w środkach masowego przekazu pracowników INP w roli ekspertów czy też wykłady dla uczniów szkół średnich i słuchaczy uniwersytetów trzeciego wieku. Pracownicy INP zasiadają w radach naukowych (programowych) stowarzyszeń mających na celu propagowanie demokratycznego społeczeństwa obywatelskiego.
- wzmocnienie monitoringu karier byłych studentów i absolwentów INP – Instytut nie tylko wdraża procedury monitoringu, przewidziane przez *Ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym*, ale stara się wykorzystywać nowoczesne formy kontaktu z absolwentami, np. poprzez stronę internetową INP oraz portale społecznościowe.
- przygotowanie absolwentów do zmieniającego się rynku pracy – INP nieustannie wdraża różne formy przygotowania absolwentów do wejścia na rynek pracy, poddawany dynamicznym procesom przekształceń. Przykładem jest wprowadzanie zajęć prowadzonych przez praktyków (np. samorządowców, funkcjonariuszy służb państwowych, dziennikarzy), praktyki studenckie, zintensyfikowanie instytucjonalnej współpracy z pracodawcami.

— zwiększenie udziału interesariuszy zewnętrznych w procesie kształtowania treści programowych, czego wyrazem jest powołanie Rad Konsultacyjnych w 2012 r.

W ocenie ZO, opracowana koncepcja kształcenia w pełni nawiązuje do misji i strategii Uczelni, Wydziału i Instytutu. Koncepcja kształcenia jest zróżnicowana w odniesieniu do I i II stopnia studiów. Jest ona również zróżnicowana z punktu widzenia możliwości wyboru przez studenta odpowiadającej mu specjalności. Dzięki temu stwarza duże możliwości odpowiedzi na zapotrzebowanie społeczno-gospodarczego otoczenia Uczelni, nie tylko w skali lokalnej i regionalnej, ale i ogólnokrajowej oraz międzynarodowej.

2) *wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.*

W czerwcu 2012 r. powołane zostały Rady Konsultacyjne (w ich skład weszli przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych) dla kierunków *politologia* i bezpieczeństwo wewnętrzne. Skład obu organów odzwierciedla zróżnicowanie partnerów zewnętrznych (reprezentujących zarówno organy administracji publicznej, jak i środki społecznego przekazu, środowiska przedsiębiorców oraz podmioty trzeciego sektora). W ten sposób w pełni realizowana jest idea Rady jako podmiotu opiniotwórczego dla zakresu wiedzy, a w szczególności umiejętności i kompetencji szczególnie w nowych, tworzonych na podstawie KRK, programach nauczania.

Można mówić o trzech, praktykowanych obecnie elementach współpracy z interesariuszami zewnętrznymi:

- zwoływanych przez Dyrektora INP dwa razy do roku (w końcu cyklu semestralnego) posiedzeniach Rady. Pierwsze posiedzenie Rad Konsultacyjnych (dla obydwu kierunków studiów) miało miejsce 3 lipca 2012 r., z udziałem Prorektora UW ds. studenckich. Podczas posiedzenia zaprezentowane zostały programy nauczania, uzasadnione zostały wybory profilu studiów, scharakteryzowano konstrukcję programów, cele i korzyści dla studenta oraz określono istotę sylwetek absolwentów, zgłoszono istotne propozycje udoskonalenia procesu kształcenia i programu studiów (np. uzupełnienia programów o pewne przedmioty, stworzenia projektu warsztatów dla studentów w jednostkach samorządu terytorialnego, silniejszego uwzględnienia w programach przedmiotów problematyki kształcenia obywatelskiego oraz umożliwiającej skuteczniejsze nabywanie umiejętności pracy zespołowej).
- bieżących konsultacjach propozycji zmian programowych lub nowych programów (członkowie rady otrzymują stosowną dokumentację z prośbą o wyrażenie opinii).

— udziale interesariuszy zewnętrznych w bieżącej działalności naukowo-dydaktycznej INP, np. w ramach przedmiotu „Wizyty studyjne” (zajęcia przeprowadzane w instytucjach współpracujących z INP); w postaci zajęć prowadzonych przez przedstawicieli interesariuszy; w postaci uczestnictwa przedstawicieli interesariuszy w spotkaniach problemowych, seminariach i konferencjach organizowanych przez INP, w tym w przedsięwzięciach naukowych kół studenckich i samorządu studenckiego.

W ocenie ZO, INP w pełni wykorzystuje dotyczące kształcenia opinie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Mają oni wpływ na program studiów, w szczególności studiów na poziomie I stopnia.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Opracowana koncepcja kształcenia w pełni nawiązuje do misji i strategii Uczelni, Wydziału i Instytutu; koncepcja kształcenia jest zróżnicowana w odniesieniu do I i II stopnia studiów oraz jest również zróżnicowana z punktu widzenia możliwości wyboru przez studenta odpowiadającej mu specjalności.

2) Instytut w pełni wykorzystuje dotyczące kształcenia opinie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Mają oni wpływ na program studiów, w szczególności studiów na poziomie I stopnia.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

Zgodnie z art. 29. 1. Ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U.11.84.455), studenci przyjęci na studia przed dniem jej wejścia w życie oraz w roku akademickim 2011/2012 studiuje według programów opracowanych na podstawie dotychczasowych przepisów do końca okresu studiów przewidzianego w programie i planie studiów. Konsekwencją takiego postanowienia jest to, że w roku akad. 2012/2013 na ocenianym kierunku tylko na I roku studiów pierwszego i drugiego stopnia realizowany był program kształcenia zgodny w wymogami KRK. Na pozostałych latach wymienionych studiów, prowadzono kształcenie na podstawie postanowień przede wszystkim rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych

kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. Nr 164, poz. 1166 z późn. zm.), a także rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 144, poz. 1048 z późn. zm.).

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku: zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunek się wywodzi; opis efektów jest publikowany.***

Oceniana jednostka na II i III roku studiów pierwszego stopnia oraz na II roku studiów drugiego stopnia w roku 2012/2013 prowadziła kształcenie na podstawie programu studiów, na jaki składają się sylwetki absolwentów, plany studiów i programy nauczania. Cele kształcenia i kwalifikacje absolwenta studiów pierwszego stopnia określono w sylwetce, która w zasadniczej części opiera się na „kwalifikacjach absolwenta” zapisanych w załączniku nr 81 do ww. rozporządzenia MNiSzW z dnia 12 lipca 2007 r. Natomiast na studiach drugiego stopnia, opracowano sylwetkę absolwenta oddzielnie dla każdej specjalności, która jest oferowana do wyboru podejmującym takie studia. Każda taka sylwetka uwzględnia standardy opisane w wymienionym załączniku nr 81, ale wyznacza także cele kształcenia specjalnościowego. Absolwent specjalności „Administracja publiczna” „powinien posiadać praktyczne umiejętności i kompetencje, związane z pracą w administracji rządowej i samorządowej (oraz w pozostałych podmiotach administracji publicznej), organizacjach III sektora (NGO), aparatach partii politycznych oraz organizacjach międzynarodowych”. Natomiast absolwent specjalności „Marketing i doradztwo polityczne” ma legitymować się wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami umożliwiającymi „podjęcie pracy w szczególności w instytucjach marketingowych, w szeroko rozumianej obsłudze działalności politycznej, przy organizacji kampanii politycznych (wyborczych itp.), w aparatach partii politycznych i organizacji społeczno-politycznych i gospodarczych oraz w mediach i instytucjach badających opinię publiczną”. Zaś celem kształcenia w ramach specjalności „Studia europejskie” jest przekazanie wiedzy oraz wyuczenie umiejętności i kompetencji pozwalających na „podjęcie pracy w instytucjach administracji rządowej i samorządowej (szczególnie na poziomie regionalnym) współpracujących z instytucjami europejskimi, w

placówkach dyplomatycznych, instytucjach UE, mediach oraz organizacjach międzynarodowych”.

Dla rozpoczynających studia w roku 2012/2013, Uczelnia określiła efekty kształcenia na ocenianym kierunku w załączniku do Uchwały nr 512 Senatu UW z dnia 16 maja 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów na UW. Na załącznik ten składają się cztery dokumenty: efekty kształcenia na studiach pierwszego stopnia oraz efekty kształcenia na studiach drugiego stopnia określone oddzielnie dla każdej z trzech specjalności oferowanych na tym poziomie kształcenia (marketing i doradztwo polityczne; administracja publiczna; studia europejskie). W każdym tego typu dokumencie wymieniono po 13 efektów kształcenia z zakresu wiedzy, 13 z zakresu umiejętności i 7 z zakresu kompetencji, jakimi powinien legitymować się przyszły absolwent studiów pierwszego lub drugiego stopnia. Uczelnia, kierując się możliwościami kadrowymi i lokalowymi, wybrała dla studiów politologicznych na obu poziomach kształcenia profil ogólnoakademicki. Analiza opisu zakładanych efektów kształcenia pozwala stwierdzić, że określono je zgodnie z wymogami rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia oraz rozporządzenia MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

Przyjęcie nowych efektów kształcenia, zgodnych z KRK, w istotny sposób przyczyniło się do urzeczywistnienia koncepcji rozwoju kierunku, co zapowiedziano w strategii rozwoju UW, strategii rozwoju Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, a przede wszystkim „Strategii Instytutu Nauk Politycznych WDiNP UW na lata 2012-2020”. Wdrożenie od roku 2012/2013 KRK umożliwiło realizację, wymienionych w tym dokumencie, następujących celów operacyjnych: „rozwijanie umiejętności krytycznych i analitycznych oraz biegłości w komunikowaniu werbalnym i w piśmie”; „zwiększenie mobilności studentów (w wymiarze krajowym i międzynarodowym)”; „kształcenie pozytywnych wzorców zaangażowania obywatelskiego” oraz – co szczególnie ważne - „przygotowanie absolwentów do zmieniającego się rynku pracy”.

Konkluzja: Uczelnia określiła cele kształcenia i kwalifikacje (sylwetkę) absolwenta na pierwszym i drugim poziomie studiów, które – w roku wizytacji ZO – realizuje na II i III roku studiów pierwszego stopnia oraz na II roku studiów drugiego stopnia. Cele i kwalifikacje odpowiadają wymaganiom rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. Nr 164, poz. 1166 z późn.

zm.). W roku 2012 przyjęto i z powodzeniem wdrożono kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, a także z uczelnianą, wydziałową i instytutową koncepcją rozwoju kierunku;

Cele kształcenia prowadzącego do urzeczywistnienia sylwetki absolwenta oraz opis efektów kształcenia są zgodne z KRK, zarówno na pierwszym i drugim poziomie studiów, są spójne. Zobowiązują one ocenianą jednostkę do wyposażenia przyszłego absolwenta w wiedzę, umiejętności i kompetencje niezbędne do wykonywania zawodu politologa. Analiza aktualnej sytuacji na rynku pracy, pozwala uznać wszystkie elementy wiedzy, umiejętności i kompetencji wymienione w przedmiotowych i kierunkowych efektach kształcenia za niezbędne do wykonywania pracy zatrudnionemu m.in. w administracji rządowej i samorządowej, aparacie partii politycznych, organizacjach gospodarczych i społecznych, instytucjach i organizacjach międzynarodowych, a także w mediach. Potencjał kadrowy INP pozwolił na opracowanie planu studiów, który obok przedmiotów obowiązkowych, pozwala na oferowanie studiującym dużej liczby zajęć do wyboru, które wzmacniają realizację kierunkowych celów kształcenia. Przyczyniają się także do indywidualizacji kształcenia zgodnego z zainteresowaniami studenta i/lub jego wizją kariery zawodowej.

Efekty kształcenia obowiązujące na ocenianym kierunku od roku 2012/2013, zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia, mają odniesienie do wszystkich efektów określonych dla obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych – profil ogólnoakademicki, jakie wymieniono w załączniku nr 2 do ww. rozporządzenia z dnia 2 listopada. Dodatkowo, w opisie efektów kierunkowych wykorzystano także trzy efekty kształcenia przypisane dla profilu ogólnoakademickiego w obszarze nauk humanistycznych: jeden w zakresie wiedzy: H1A_W10 na studiach pierwszego stopnia i H2A_W10 na studiach drugiego stopnia, a także dwa w zakresie umiejętności: H1A_U08 i H1U_U10 na studiach pierwszego stopnia oraz H2A_U08 i H2U_U10 na studiach drugiego stopnia. Takie określenie efektów sprawia, że kształcenie ma częściowo charakter międzyobszarowy, co jest zgodne z specyfiką ocenianego kierunku. Korzysta on przede wszystkim z dorobku dyscypliny „nauki o polityce”, która mieści się w obszarze nauk społecznych. Jest ona jedną z empirycznych nauk społecznych, która umożliwia opisywanie, wyjaśnianie, ocenianie i prognozowanie polityki w wymiarze lokalnym, regionalnym i światowym. Z uwagi na złożoność życia społecznego, w kształceniu przyszłych politologów konieczne jest jednak odwołanie się także do dorobku innych dyscyplin w obszarze nauk społecznych takich jak: nauki o bezpieczeństwie, nauki o mediach, nauki o polityce publicznej, psychologia, socjologia, ekonomia, nauki o

zarządzaniu, nauki o administracji oraz prawo. Efektywna działalność dydaktyczna i badawcza na gruncie *politologii* nie jest możliwa bez wykorzystania dorobku również nauk humanistycznych, a zwłaszcza historii i filozofii.

Przy formułowaniu efektów kształcenia uczestniczyli przedstawiciele potencjalnych pracodawców absolwentów ocenianego kierunku. W celu stworzenia instytucjonalnej, stałej płaszczyzny współpracy z pracodawcami, Dyrektor Instytutu Nauk Politycznych w dniu 30 listopada 2011 r. powołał Radę Konsultacyjną dla Kierunku Politologia. W jej skład weszli „przedstawiciele praktyki gospodarczej, administracji państwowej i wymiaru sprawiedliwości”. Zadaniem Rady jest „wyrażać opinie i podejmować inicjatywy w zakresie: a/ rozwoju, strategii i efektów kształcenia na kierunku „politologia” ...; b/ dostosowania planów studiów i programów nauczania w INP dla potrzeb rynku pracy; c/ kształtowania struktury kwalifikacji absolwentów...”. ZO przedstawiło dokumentację potwierdzającą udział osób spoza UW w pracach nad nowymi efektami kształcenia w 2012 r. Szczególnie istotne opinie i propozycje zostały zgłoszone przez: Zastępcę Burmistrza Dzielnicy Targówek Miasta Stołecznego Warszawy; Kierownika Projektu Komunikacja Wewnętrzna i Kultura Organizacyjna TP S.A.; Prezesa Zarządu Oficyny Wydawniczej „Rynek Polski”; Wójta Gminy Węgierska Górka i Dyrektora Generalną Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego. W procesie opiniowania nowych efektów kształcenia uczestniczyli także przedstawiciele samorządu studentów INP.

Konkluzja: Kierunkowe i modułowe efekty kształcenia są spójne. Łącznie określają wiedzę, umiejętności i kompetencje, jakimi powinien legitymować się absolwent *politologii*. Chociaż Uczelnia prowadzi oceniane studia w profilu ogólnoakademickim, to w pracach nad efektami kształcenia zgodnymi z KRK uwzględniono wymagania rynku pracy i uwagi studentów. Zdaniem ZO, cenne jest to, że uzyskano opinie i propozycje przedstawicieli liczących się pracodawców. Wszystkie efekty kierunkowe wynikają z efektów kształcenia w obszarze kształcenia w zakresie nauk społecznych i wybranych efektów z obszaru nauk humanistycznych, co odpowiada specyfice *politologii*, jako kierunku studiów.

Program studiów wdrożony od roku 2012/2013 nie przewiduje obowiązkowych praktyk zawodowych dla studentów. Takie praktyki, w wymiarze 3 tygodni, są obowiązkowe dla studiujących na II i III roku studiów pierwszego stopnia. Obowiązek ten wynika ze standardów kształcenia na kierunku *politologia*, o których wspomniano wyżej.

Konkluzja: Analiza dokumentacji przedłożonej ZO pozwala stwierdzić, że treści w sylabusach i powiązanie efektów kształcenia pozwalają na osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia.

ZO w trakcie wizytacji kierunku stwierdził dostępność kierunkowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku w dziekanacie, sekretariacie INP oraz na tablicy ogłoszeniowej w siedzibie Instytutu. Takie efekty ogłoszone są także na stronie internetowej INP:

http://www.inp.uw.edu.pl/files/20130520_efekty_ksztalcenia_dla_kierunku_politologia.pdf

Natomiast efekty kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów dostępne są dla studiujących za pośrednictwem Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studentów (USOS).

Konkluzja: Instytut opis założonych efektów kształcenia publikuje m.in. na stronie internetowej, powszechnie dostępnej tablicy ogłoszeniowej oraz za pomocą programu USOS.

2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne;

Efekty kierunkowe napisane są w sposób przystępny i zrozumiały. Cechą pozytywną jest wyraźna różnica pomiędzy efektami kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia. Efekty na tych pierwszych studiach najczęściej zostały określone przy pomocy zwrotów: „ma ogólną wiedzę o ...”; „ma wiedzę o...”; „zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady ...”; „umie wskazać założenia ...”; „potrafi analizować i oceniać ...”; „ma potrzebę dalszego uzupełniania wiedzy ...”. Natomiast na studiach drugiego stopnia, opis efektów kształcenia najczęściej rozpoczyna się od słów: „ma pogłębioną wiedzę o ...”; „ma zaawansowaną wiedzę o...”; „ma specjalistyczną wiedzę o ...”; „umie w sposób pogłębiony wskazać założenia ...”; „potrafi samodzielnie i krytycznie analizować i oceniać ...”; „potrafi samodzielnie i krytycznie uzupełniać wiedzę ...”. Liczba określonych efektów kierunkowych nie budzi, w ocenie ZO, zastrzeżeń.

Zdaniem ZO, analizowane efekty niewątpliwie dają kandydatowi na studia możliwość bardziej świadomego wyboru kierunku, a studentowi pozwalają oceniać poszczególne elementy procesu kształcenia z punktu widzenia ich przydatności do spełnienia warunków ukończenia studiów.

Konkluzja: Uczelnia określiła efekty kształcenia na kierunku *politologia* w sposób zrozumiały i przystępny. Efekty na studiach drugiego stopnia wyraźnie potwierdzają, że ich absolwent będzie legitymował się wiedzą bardziej pogłębioną oraz większym zakresem umiejętności i kompetencji w stosunku do absolwenta studiów pierwszego stopnia.

3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Ocena czy jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia i możliwości weryfikacji zakładanych celów i czy system ten jest powszechnie dostępny,

Uczelnia określiła system oceny efektów kształcenia przede wszystkim w Regulaminie Studiów na Uniwersytecie Warszawskim przyjętym uchwałą nr 142 Senatu UW 18 października 2006 r. Po wielu jego zmianach jednolity tekst Regulaminu ogłosiła Rektor UW w Obwieszczeniu z 16 maja 2012 r. Jest on dostępny na stronach internetowych Uczelni, a w formie drukowanej w dziekanacie WDiNP oraz w sekretariacie INP.

Dokument ten stanowi (§ 17 pkt 1), że „studia odbywają się według programów kształcenia i planów studiów”. Kierunkowe efekty kształcenia uzyskuje się poprzez zaliczanie przedmiotów określonych w planie studiów. „Wszystkie przedmioty, (...) z wyjątkiem wychowania fizycznego i seminarium dyplomowego, kończą się oceną, która jest ustalana zgodnie z zasadami określonymi w sylabusie przedmiotu” (§ 24 pkt 1). Regulamin dalej określa oceny pozytywne: celujący (5), bardzo dobry (5), dobry plus (4,5), dobry (4), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3), i ocenę negatywną – niedostateczny (2). O wynikach „zaliczenia lub egzaminu student jest informowany poprzez wpis w informatycznym systemie obsługi studentów” (§ 24 pkt 5a). Egzamin można zdawać w dwóch terminach, które wyznacza się „w sesji egzaminacyjnej głównej i w sesji egzaminacyjnej poprawkowej”. Warunkiem przystąpienia do egzaminu „może być uzyskanie zaliczeń zajęć składających się na ten przedmiot lub spełnienie innych warunków opisanych w sylabusie przedmiotu” (§ 25 pkt 4). Sylabusy przedmiotów ogłasza dziekan (§ 17 pkt 3). W przypadku ocenianej jednostki, sylabusy ogłoszono za pomocą informatycznego systemu obsługi studentów.

Analiza sylabusów dołączonych do Raportu samooceny i okazanych w trakcie wizytacji potwierdza, że w każdym wymieniono przedmiotowe efekty kształcenia z podaniem numerów efektów kierunkowych, do uzyskania których prowadzi kształcenie w ramach danego przedmiotu. Określono tam także metody i kryteria oceniania. Szczegółowe wymagania, których spełnienie jest warunkiem zaliczenia danych zajęć mogą się różnić w zależności od znaczenia przedmiotu w procesie kształcenia oraz specyfiki wykładanej tematyki. Np. warunkiem zaliczenia przedmiotu „Badania marketingowe” „jest obecność (4 pkt.) dopuszczalna jest jedna nieobecność, aktywność merytoryczna 6 pkt. (po 0,5 pkt. za każde zajęcia) oraz zaliczenie w formie testu (do zdobycia jest 15 punktów, aby otrzymać zaliczenie należy uzyskać powyżej 7 punktów)”. Natomiast w przypadku „Historii powszechnej” za kryteria oceny przyjęto: „ocena ciągła (bieżące przygotowanie do zajęć

i aktywność) – 7,5 pkt. / 15,0%; prace domowe - 7,5 pkt. / 15,0%; egzamin pisemny – 35 pkt. / 70,0%.

Konkluzja: Ogólne kryteria oceniania efektów kształcenia, określone w „Regulaminie Studiów w UW” są przejrzyste i jednolite w całej Uczelni. Szczegółowe kryteria wymieniono w sylabusach. Regulamin jest powszechnie dostępnym dokumentem, zaś sylabusy są dostępne dla studiujących.

Określone w sylabusach poszczególnych przedmiotów metody prowadzenia zajęć oraz weryfikacji i oceny efektów przedmiotowych kształcenia, a także procedura dyplomowania świadczą o tym, że efekty kierunkowe są sprawdzalne i wymierne. O ile efekty z zakresu wiedzy można stosunkowo łatwo sprawdzić za pomocą testów, pytań ustnych i sprawdzianów, to efekty z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych wymagają innych narzędzi. Na ocenianym kierunku do takich narzędzi należą m.in.: przygotowanie scenariusza wywiadu; napisanie pracy semestralnej; przygotowanie projektu; przygotowanie prezentacji/ referatu; obowiązkowa konsultacja dla grupy. Potwierdza to lektura sylabusów.

Ocena czy system obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) i przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji oraz umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania, a także czy wymagania są wystandaryzowane.

System oceny efektów kształcenia obejmuje wszystkie efekty na studiach pierwszego i drugiego stopnia, zarówno w zakresie wiedzy, umiejętności, jak i kompetencji społecznych. Potwierdzają to dane przedstawione w tabeli nr 1 i nr 2. Z analizy sylabusów wynika, że w ramach ocenianego kierunku przewidziano zróżnicowane sposoby i narzędzia weryfikacji oraz oceny efektów kształcenia. Do częściej stosowanych należą: egzamin pisemny w formie pytań otwartych, sprawdzający wiedzę oraz umiejętności logicznego myślenia i kojarzenia zjawisk i procesów; frekwencja na zajęciach; rozmowa nauczająca, dyskusja, interpretacja tekstów źródłowych; ocena ciągła (bieżące przygotowanie do zajęć i aktywność); śródsemestralne pisemne testy kontrolne; śródsemestralne ustne kolokwia; końcowe zaliczenie pisemne; końcowe zaliczenie ustne; egzamin pisemny; egzamin ustny; praca semestralna/roczna; projekt; portfolio; esej z wybranej pozycji antropologicznej; obowiązek przygotowania samodzielnie lub w zespole do 3 osób (w zależności od wielkości grupy) elektronicznej prezentacji na uzgodniony temat, w formie ok. 15 slajdów przedmiotowych oraz slajdu bibliograficznego ze wskazaniem źródeł; prezentacja modeli przywództwa politycznego (z wykorzystaniem środków multimedialnych); dyskusje grupowe;

indywidualne i zespołowe prezentacje analiz i interpretacji konkretnych zachowań politycznych jednostek i grup; projekt kampanii wyborczej realizowany w kilkusobowych grupach; analiza materiałów ilustrujących odpowiednie i nieodpowiednie postępowanie w relacjach międzyludzkich, ćwiczenie przez studentów w „scenkach” poznanych umiejętności i kompetencji. ZO jest przekonany, że różnorodność narzędzi umożliwiających ocenę efektów kształcenia pozwala sprawdzić poziom opanowania przez przyszłego absolwenta wiedzy oraz wyczerpania umiejętności i kompetencji społecznych na poszczególnych etapach kształcenia.

Pomiaru rezultatu kształcenia przedmiotowego dokonuje się za pomocą kryteriów dołączonych do każdego sylabusu w formie wystandaryzowanej tabeli. Poniżej zamieszczono dwie przykładowe tabele oceny osiągnięć z przedmiotu „Badania marketingowe” i „Historia powszechna”. Wyznaczają one kryteria oceniania efektów kształcenia w skali 2 – 5.

Tabela nr 3. Wskaźniki końcowej oceny studenta dla przedmiotu badania marketingowe

Ocena	Algorytm oceny końcowej
2	Poniżej 50 % 0 - 12 punktów
3 ¹	powyżej 50%, ale nie więcej niż 60% 13 - 14 punktów
3,5	powyżej 60%, ale nie więcej niż 70% 15 - 17 punktów
4	powyżej 70%, ale nie więcej niż 80% 17,5 - 19 punktów
4,5	powyżej 80%, ale nie więcej niż 90% 20 – 22 punktów
5	powyżej 90%, ale nie więcej niż 100% 22,5 - 25 punktów

Tabela nr 4. Wskaźniki końcowej oceny studenta dla przedmiotu Historia powszechna

Ocena	Algorytm oceny końcowej
2	poniżej lub 30%
3***	powyżej 30%, ale nie więcej niż 60%
3,5	powyżej 60%, ale nie więcej niż 70%
4	powyżej 70%, ale nie więcej niż 80%
4,5	powyżej 80%, ale nie więcej niż 90%
5	powyżej 90%

Kończącym sprawdzianem uzyskania przez studenta kompetencji pierwszego lub drugiego stopnia jest zdanie egzaminu dyplomowego. Warunkiem przystąpienia do takiego egzaminu jest „spełnienie wymagań planu studiów” i uzyskanie z pracy dyplomowej ostatecznej oceny nie mniejszej niż 3,0. Regulamin Studiów stanowi, że „praca dyplomowa musi być wykonana samodzielnie, spełniać formalne i merytoryczne kryteria właściwe dla danego kierunku i specjalności studiów ...” (§34 pkt 2). Do kierowania „powstawaniem prac

magisterskich” upoważnieni są nauczyciele akademickim mający co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego. W wyjątkowych sytuacjach funkcja taka może być powierzona, za zgodą Rady Wydziału, nauczycielowi akademickiemu ze stopniem doktora. „Powstawaniem pracy licencjackiej” może kierować nauczyciel akademicki mający co najmniej stopień naukowy doktora. Temat pracy dyplomowej zatwierdza Rada Instytutu Nauk Politycznych. Zasady prowadzenia seminariów magisterskich i kryteria, jakim muszą odpowiadać prace dyplomowe, uregulowano w „Uchwale Rady Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych z dnia 20 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad studiowania na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego”. Reguluje ona także sposób powoływania komisji egzaminu dyplomowego i zasady jego odbywania. Egzamin dyplomowy musi mieć formę ustną. Komisja zadaje studentowi co najmniej dwa pytania, jedno dotyczy tematyki pracy dyplomowej, a drugie tematyki seminarium dyplomowego. ZO analizując dokumentacje egzaminów dyplomowych stwierdził, że standardem na ocenianym kierunku są minimum trzy pytania, co należy uznać za właściwe.

Konkluzja: System oceny efektów kształcenia na ocenianym kierunku umożliwia sprawdzenie poziomu uzyskiwania wszystkich kategorii efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) i przewiduje właściwe dla nich sposoby i narzędzia weryfikacji. Umożliwia także zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania. System oceny efektów kształcenia i procedura dyplomowania zasługuje na wyróżnienie.

Ocena uwzględnia również przyczyny i skalę odsiewu oraz stopień dostępności informacji na temat stosowanego systemu oceny.

Na ocenianym kierunku, w okresie od ostatniej wizytacji, zmniejszyła się liczba studentów. W roku 2008/2009 było ich 1490, w roku 2012/2013 tylko 859. Jest to niewątpliwie skutek spadku liczby maturzystów, nieustannego poszerzania oferty dydaktycznej polskich uczelni oraz rosnącego zainteresowania kierunkami ścisłymi, przyrodniczymi i technicznymi. Spadek ogólnej liczby studiujących wynika przede wszystkim ze zmniejszenia się liczby studentów niestacjonarnych. W latach 2008/2009 – 2012/2013 ich liczba zmniejszyła się z 342 do 42 na studiach wieczorowych i z 399 do 159 na studiach zaocznych. Natomiast na studiach stacjonarnych, w tym samym okresie ubywało tylko 100 osób. Tendencje takie mają jednak charakter ogólnokrajowy. Obecnie liczba miejsc na studiach stacjonarnych w Polsce odpowiada, a nawet przewyższa ogólną liczbę ubiegających się o przyjęcie do szkoły wyższej.

Z analizy dokumentacji wynika, że odsiew na kierunku *politologia* mieści się w granicach kilku, kilkunastu procent. Np. w roku 2010/2011 przyjęto na studia stacjonarne 118, wieczorowe 24, zaoczne 39 studentów. W następnym roku akademickim na II roku studiów stacjonarnych było 110, wieczorowych 22, a zaocznych 33 studiujących. Odsiew najczęściej jest spowodowany rezygnacją ze studiów z przyczyn osobistych, niepodjęciem nauki na studiach płatnych, niezaliczeniem semestru/roku, zmianą trybu studiów lub niewniesieniem opłat. Tendencją niepokojącą jest rosnąca liczba osób, które w terminie nie kończą studiów z powodu braku pracy dyplomowej. Np. w roku 2011/2012 na studiach drugiego stopnia na 143 studentów II roku, w terminie tytuł zawodowy magistra uzyskało tylko 40. Z rozmów przeprowadzonych z prowadzącymi seminaria magisterskie wynika, że jest to spowodowane troską o utrzymanie wysokiego poziomu prac dyplomowych, zwiększającymi się obowiązkami zawodowymi studentów niestacjonarnych oraz podejmowaniem zatrudnienia przez studiujących.

System oceny efektów kształcenia, jak napisano wyżej, jest dostępny na stronach internetowych Uczelni, Wydziału i Instytutu oraz za pośrednictwem informatycznego systemu obsługi studentów.

Konkluzja: Zmniejszanie się liczby studiujących politologię w UW wynika z tendencji ogólnokrajowych. Jego przyczyną nie jest mało atrakcyjna oferta studiów. Po reformie studiów spowodowanej wejściem w życie KRK, studia politologiczne w ocenianej jednostce stały się bogatsze pod względem merytorycznym i otwarte na indywidualne oczekiwania studentów. Jednak problem zwiększania się liczby studentów, którzy w terminie nie kończą studiów, wymaga zbadania. Dostępność informacji na temat stosowanego systemu oceny jest odpowiednia.

W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość ocena czy weryfikacja uzyskanych efektów kształcenia prowadzona jest na bieżąco tj. co najmniej z równą częstotliwością jak na studiach prowadzonych w uczelni w sposób tradycyjny i pozwala na ich porównanie z zakładanymi efektami kształcenia, oraz czy zaliczenia i egzaminy kończące zajęcia dydaktyczne z przedmiotu są prowadzone w siedzibie uczelni

Oceniana jednostka nie prowadzi studiów w systemie kształcenia na odległość. Jednak przy realizacji niektórych przedmiotów wykorzystuje się e-learning do wzbogacenia treści i sposobu kształcenia oraz zwiększenia możliwości wzajemnego komunikowania się wykładowcy ze studentami. Istotne jest to, że zarówno pracownicy, jak i studenci otrzymują od Uniwersytetu pomoc merytoryczną i techniczną umożliwiającą przygotowanie oraz prowadzenie kształcenia z wykorzystaniem e-learningu. Przygotowanie kursu internatowego

składa się z części dydaktycznej (materiały, sposoby interakcji) i technicznej. Do wykładowcy należy przygotowanie części dydaktycznej oraz nabycie umiejętności technicznych. Zdobycie wiedzy, umiejętności i kompetencji technicznych pracowników INP WDiNP UW jest możliwe dzięki organizowanym bezpłatnie szkoleniom (także dla doktorantów) przez Centrum Otwartej i Multimedialnej Edukacji. Szkolenia oferowane dla wykładowców przez COME UW dzielą się na:

1) Szkolenia w sali komputerowej obejmujące podstawy platformy edukacji internetowej wykorzystywanej na Uniwersytecie;

2) Szkolenia za pośrednictwem Internetu pt. „Kształcenie przez Internet” obejmujące zaawansowane funkcje platformy edukacyjnej, umożliwiające sprawne i płynne realizowanie zajęć z wykorzystywaniem wielu form aktywności prowadzących i studentów.

Zdobycie wiedzy, umiejętności i kompetencji studentów INP WDiNP UW ma charakter kilkuetapowy. W pierwszym etapie wykładowcy spotykają się ze studentami w sali wykładowej i wyjaśniają im zasady technik nauczania w trybie e-learning oraz odpowiadają na pytania. Ponadto w formie prezentacji multimedialnej przedstawiają poszczególne etapy korzystania z Platformy *Moodle*, takie jak rejestracja użytkownika, a następnie dostęp do Platformy (logowanie) przy użyciu nazwy użytkownika (login) i hasła. Studenci zostają także poinformowani, jak rozwiązywać ewentualne problemy techniczne wynikające z powstających barier (psychologicznych, technicznych i czasowych). W drugim etapie następuje faza uczenia się, która zawiera bardzo dużo różnorodnych zadań pozwalających studentowi na bieżąco oceniać edukacyjne postępy.

Certyfikacja wiedzy (etap trzeci) odbywa się w takich samych warunkach, jak na innych przedmiotach prowadzonych metodami tradycyjnymi na studiach stacjonarnych.

Konkluzja: Uczelnia wykorzystuje e-learning przy prowadzeniu tylko niektórych przedmiotów, ale intensywnie przygotowuje się do zwiększenia oferty modułów realizowanych w całości w drodze kształcenia na odległość. Pozytywne jest to, że wykładowcy i studenci otrzymują pomoc merytoryczną i techniczną umożliwiającą udział w takiej formie kształcenia. Na wyróżnienie zasługuje decyzja Dyrektora Instytutu Nauk Politycznych z 15 marca 2011 r. o powołaniu Ekspertskiego Zespołu ds. Jakości Kształcenia w e-learningu.

4) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Uczelnia monitoruje losy i kariery swoich absolwentów m.in. za pośrednictwem Biura Karier UW, które kieruje swoje usługi do studentów I i II stopnia studiów, słuchaczy studiów

doktoranckich i podyplomowych, oraz absolwentów wszystkich typów studiów, bez względu na rok ukończenia studiów na UW. W celu *podtrzymania więzi z absolwentami zorganizowano Klub Absolwentów Uniwersytetu Warszawskiego. Jego zadaniem jest budowa płaszczyzn systematycznej i efektywnej współpracy między UW i jej absolwentami. Członkowie Klubu otrzymują* regularny serwis dotyczący wydarzeń na Uniwersytecie, kartę absolwenta UW, możliwość korzystania z zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej, a także kontaktowania się ze środowiskiem akademickim oraz kolegami i koleżankami ze studiów.

Na UW działa także Pracownia Ewaluacji Jakości Kształcenia, która od 2010 r. realizuje projekt pt. „Monitorowanie losów absolwentów uczelni wyższych z wykorzystaniem danych administracyjnych ZUS”. Pozwoli on na opisanie związków między ścieżką edukacyjną a sukcesem na rynku pracy i zbadanie jego siły dzięki wykorzystaniu wielu źródeł informacji w sposób umożliwiający ich łączenie. Możliwości prowadzenia systematycznych analiz ścieżek edukacyjnych studentów i losów absolwentów na rynku pracy daje połączenie informacji czerpanych z baz danych gromadzonych przez administrację uczelni ze zbiorami tworzonymi przez ZUS. Raporty generowane będą na poziomie WDiNP, INP i każdego z kierunków. W chwili obecnej trwają prace analityczne nad zebrany materiałem.

Zdaniem ZO, szczególnie cenne jest podjęcie się przez INP w własnym zakresie, za pośrednictwem strony internetowej i mediów społecznościowych stałego monitorowania losów absolwentów *politologii*. Monitoring prowadzi się przy pomocy ankiety, w której absolwenci proszeni są o odpowiedź m.in. na następujące pytania: „Co robił(a) Pan(i) po ukończeniu studiów w Instytucie?”; „Proszę ocenić, na ile wiedza ze studiów politologicznych jest przydatna w Pana(i) pracy zawodowej” (odpowiedź w skali 5 – 1); „Czy łatwo było znaleźć pracę po ukończeniu studiów?”; „Proszę określić, jak w Pana(i) przypadku: - praca związana jest z moim kierunkiem studiów; - w pracy wykorzystuję wiedzę zdobytą w toku studiów; - kierunek studiów pomógł mi w zdobyciu pracy; - praca którą wykonuje jest zgodna z moim wykształceniem i umiejętnościami”.

Wyniki badania uwzględniono przy opracowywaniu projektów efektów kształcenia, które obowiązują od roku 2012/2013. ZO stwierdził to w drodze analizy dokumentacji Komisji INP ds. Monitorowania Karier Absolwentów, Eksperckiego Zespołu ds. Jakości kształcenia w INP oraz Zespołu ds. Analizy Programu i Treści Nauczania na studiach I i II stopnia na kierunku *politologia*.

Konkluzja: W ocenianej jednostce zorganizowano system monitorowania karier absolwentów, który działa na szczeblu uczelnianym i instytutowym. Badanie losów absolwentów prowadzi się m.in. przy pomocy prawidłowo skonstruowanej ankiety. Wyniki są

gromadzone, analizowane i zostały uwzględniane przy opracowywaniu efektów kształcenia. Zaleca się włączenie przedstawiciela absolwentów do Rady Konsultacyjnej ds. kierunku politologia w charakterze stałego jej członka.

Oceniany kierunek *politologia* został poddany ocenie PKA w roku akademickim 2006/2007 i uzyskał ocenę pozytywną. W Raporcie zalecono m.in.: „Doprowadzenie do właściwej relacji liczby studentów na studiach niestacjonarnych i stacjonarnych”; „Modyfikacje zakresu liczby godzin i przedmiotów na studiach niestacjonarnych w odniesieniu do standardów kształcenia” i „Opracowanie wg jednolitych zasad sylabusów”. Z analizy przedłożonej dokumentacji wynika, że zalecenia zostały wykonane. Stosunek liczby studentów studiów stacjonarnych do liczby studentów studiów niestacjonarnych jest obecnie na poziomie 3,22 (2012/2013). Po wprowadzeniu modyfikacji w planach studiów realizowanych w roku 2012/2013 na I i II roku studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz na II roku studiów drugiego stopnia, liczba godzin z przedmiotów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych odpowiada wymaganiom rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. Nr 164, poz. 1166 z późn. zm.). Natomiast wszystkie sylabusy zostały opracowane według jednolitych standardów w pełni zgodnych z wymogami KRK.

Konkluzja: Uczelnia zrealizowała zalecenia PKA sformułowane po poprzedniej ocenie kierunku.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ocena merytoryczna i formalna prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich) jest pozytywna, część z nich reprezentuje wysoki poziom. Problematyka prac wpisuje się w kierunek kształcenia, a ich tytuły są problemowe. Recenzje pisane są na ogół rzetelnie. Egzaminacje dyplomowe przeprowadzane są zgodnie z normami, np. w przypadku gdy promotorem jest adiunkt wówczas na recenzenta wyznaczany jest samodzielny pracownik, praktyką jest że komisji egzaminacyjnej przewodniczy samodzielny pracownik nauki.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Uczelnia opracowała cele kształcenia i sylwetkę absolwenta na pierwszym i drugim poziomie studiów, które realizuje na II i III roku studiów pierwszego stopnia oraz na II roku studiów drugiego stopnia. Cele i kwalifikacje odpowiadają wymaganiom rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. Nr 164, poz. 1166 z późn. zm.). W roku 2012 przyjęła i z powodzeniem wdrożyła kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu ogólnoakademickiego zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, a także z uczelnianą, wydziałową i instytutową koncepcją rozwoju kierunku. W procesie opracowywania opisu efektów kształcenia uczestniczyli przedstawiciele pracodawców, studentów. Uwzględniono także opinie absolwentów. Kierunkowe i modułowe efekty kształcenia są spójne. Wszystkie efekty kierunkowe wynikają z efektów kształcenia w obszarze kształcenia w zakresie nauk społecznych i wybranych efektów z obszaru nauk humanistycznych, co odpowiada specyfice *politologii* jako kierunku studiów. Uczelnia zapewniła możliwości osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia poprzez realizację szczegółowych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów i grup przedmiotów (modułów). Opis efektów kształcenia jest opublikowany na stronie internetowej, powszechnie dostępnej tablicy ogłoszeniowej oraz za pomocą programu USOS.
- 2) Uczelnia określiła efekty kształcenia na kierunku *politologia* w sposób zrozumiały i przystępny.
- 3) Ogólne kryteria oceniania efektów kształcenia są przejrzyste i jednolite w całej Uczelni. Szczegółowe kryteria wymieniono w sylabusach. System oceny efektów kształcenia umożliwia sprawdzenie poziomu uzyskiwania wszystkich kategorii efektów kształcenia i przewiduje właściwe dla nich sposoby i narzędzie weryfikacji. Umożliwia także zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania. System oceny efektów kształcenia i procedura dyplomowania zasługuje na wyróżnienie. Po reformie studiów spowodowanej wejściem w życie KRK, studia politologiczne w ocenianej jednostce stały się bogatsze pod względem merytorycznym i zdecydowanie wyróżniają się otwartością na indywidualizację programu kształcenia. Dostępność informacji na temat stosowanego systemu oceny jest wystarczająca.

- 4) W ocenianej jednostce zorganizowano system monitorowania karier absolwentów, który działa na szczeblu uczelnianym i instytutowym. Wyniki badania losów absolwentów są gromadzone, analizowane i zostały uwzględniane przy opracowywaniu efektów kształcenia.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- 1) *Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta,*

Na kierunku *politologia* kształcenie odbywa się w ramach roku akademickiego, którego organizację określa Rektor UW. Rozkład roku akad. 2012/2013 został ogłoszony „Postanowieniem nr 2 Rektora UW z dnia 27 stycznia 2012 r. w sprawie określenia organizacji roku akademickiego 2012/2013 na Uniwersytecie Warszawskim”. Rok ten został podzielony na semestr zimowy (01.10.2012 – 17.03.2013) i letni (18.02.2013 – 30.09.2013). W obu semestrach podano m.in. terminy, w jakich odbywają się zajęcia (01.10.2012 – 27.01.2013 i 18.02.2013 – 09.09.2013), sesje egzaminacyjne (28.01.2013 – 10.02.2013 i 10.06.2013 – 30.06.2013) i egzaminacyjne sesje poprawkowe (04.03.2013 – 10.03.2013 i 02.09.2013 – 15.09.2013).

Na ocenianym kierunku na obu poziomach kształcenia zajęcia na studiach stacjonarnych organizuje się w każdym tygodniu okresu zajęć od poniedziałku do piątku. Z uwagi na problemy lokalowe zajęcia są planowane w godz. 8.00 – 20.00, ale nie oznacza to, że jedna grupa ma zajęcia w tak długim przedziale czasowym. Na studiach wieczorowych zajęcia planowane są w takich samych dniach, ale w godz. 13.15 – 20.00. Natomiast na studiach zaocznych zajęcia odbywają się w wyznaczone soboty i niedziele. Plany zajęć publikuje się przed rozpoczęciem semestru na cały jego okres m.in. na stronie internetowej INP.

WDiNP UW nie prowadzi kształcenia w ZOD.

Konkluzja: Organizacja procesu kształcenia realizowanego na wszystkich formach i poziomach kształcenia jest prawidłowa i umożliwia przeprowadzenie wszystkich zajęć oraz osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

Program kształcenia, na który składają się opis zakładanych efektów kształcenia, oraz program studiów prowadzący do uzyskania tych efektów tworzą spójną całość. Prowadzenie przedmiotów wymienionych w planie studiów wynika z konieczności realizacji kierunkowych efektów kształcenia. W sylabusie każdego przedmiotu jest informacja o efektach kształcenia

przedmiotowego z podaniem numeru efektu kierunkowego, do którego efekt przedmiotowy nawiązuje. Każdy efekt kierunkowy jest uzyskiwany przez zaliczenie przynajmniej jednego przedmiotu z modułów przedmiotów obowiązkowych dla wszystkich studentów studiów pierwszego lub drugiego stopnia. Efektów kierunkowych nie przypisano tylko do zajęć z BHP i wychowania fizycznego, ale konieczność ich prowadzenia wynika z innych przepisów. Pokrycie efektów kierunkowych przez efekty przedmiotowe obrazuje tabela nr 1 i nr 2 zamieszczone w części 2.1. niniejszego Raportu. Poprzez zaliczenie przedmiotów obowiązkowych bez możliwości wyboru i przedmiotów z grupy ograniczonego wyboru student zdobywa podstawowe kwalifikacje przyszłego absolwenta politologii.

Przedmioty specjalizacyjne na studiach pierwszego stopnia i specjalnościowe na studiach drugiego stopnia także prowadzą do uzyskania wybranych efektów kierunkowych. Poprzez wybór specjalizacji lub specjalności, student uzyska w wybranym obszarze poszerzoną wiedzę i rozwinięte umiejętności oraz kompetencje, zgodnie ze swymi zainteresowaniami i planami zawodowymi.

Na ocenianym kierunku nie prowadzi się kształcenia nauczycieli.

Konkluzja: Oceniana jednostka zaproponowała innowacyjny program kształcenia. Jego realizacja gwarantuje absolwentowi studiów pierwszego stopnia uzyskanie kwalifikacji I stopnia ogólnopolitologicznych i poszerzonych w obszarze w zależności od wybranej specjalizacji. Natomiast absolwentowi studiów drugiego stopnia program ten pozwala uzyskać kwalifikacje II stopnia ogólnopolitologiczne i poszerzone w obszarze w zależności od wybranej specjalności. Oceniany program kształcenia niewątpliwie zwiększa szanse absolwentów na rynku pracy. Jest innowacyjny i zasługuje na wyróżnienie.

Studia pierwszego stopnia na ocenianym kierunku trwają 6 semestrów i kończą się uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata. Natomiast studia drugiego stopnia trwają 4 semestry i kończą się uzyskaniem tytułu zawodowego magistra. Jest to zgodne z obecnie obowiązującą treścią art. 166 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz zał. nr 81 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki, które to rozporządzenie reguluje prowadzenie studiów w roku 2012/2013 na II i III roku studiów pierwszego stopnia i II roku studiów drugiego stopnia.

W ocenie ZO, dobór treści kształcenia dla osób studiujących na II i III roku studiów pierwszego stopnia i II roku studiów drugiego stopnia także nie budzi zastrzeżeń, ponieważ

jest zgodny ww. załącznikiem nr 81, co pokazuje tabela nr 5 i 6. Wszystkie przedmioty wymienione w standardach zostały zaplanowane w prawidłowym wymiarze czasu. Liczba godzin zajęć „do wyboru” jest wyższa od 30% ogólnej ich liczby. Formy zajęć także odpowiadają wymaganiom, ponieważ liczba zajęć prowadzonych w formie wykładów nie przekracza 50% czasu przeznaczanego na realizację planów stacjonarnych, wieczorowych i zaocznych studiów pierwszego i drugiego stopnia.

Tabela nr 5. Plan studiów dla rocznika II i III na studiach pierwszego stopnia w roku 2012/2013 w UW z podziałem na wymagane rodzaje przedmiotów

Rodzaj przedmiotów	Minimalna liczba godzin wg standardów	Minimalna liczba pkt. ECTS wg standardów	Liczba godzin w ocenianym planie studiów			Liczba pkt. ECTS wg ocenianego planu		
			S	w	z	s	w	Z
Ogólne	210	9	210	210	210	9	9	9
Podstawowe	210	26	330	330	346	27	27	27
kierunkowe	390	47	780	780	480	58	58	58
Pozostałe			720	720	212	86	86	86
Razem	Minimum 2000	Minimum 180	2040	2040	1248	180	180	180
Liczba godz. zajęć w formie wykładów	Do 50 % ogółu zajęć	x	795	795	622	x	x	X
Liczba godz. zajęć do wyboru	minimum 30 % ogółu zajęć	x	690	690	390	x	x	X

Studia: s – stacjonarne; w – niestacjonarne wieczorowe; z – niestacjonarne zaoczne

Tabela nr 6. Plan studiów dla rocznika II na studiach drugiego stopnia w roku 2012/2013 w UW z podziałem na wymagane rodzaje przedmiotów

Rodzaj przedmiotów	Minimalna liczba godzin wg standardów	Minimalna liczba pkt. ECTS wg standardów	Liczba godzin w ocenianym planie studiów			Liczba pkt. ECTS wg ocenianego planu		
			S	w	z	s	w	Z
Podstawowe	105	14	120	120	105	14	14	14
kierunkowe	210	25	210	210	210	30	30	30
Pozostałe			570	570	254	76	76	76
Razem	Minimum 800	Minimum 120	900	900	569	120	120	120
Liczba godz. zajęć w formie wykładów	Do 50 % ogółu zajęć	x	360	360	108	x	x	X
Liczba godz. zajęć do wyboru	minimum 30 % ogółu zajęć	x	450	450	200	x	x	X

Studia: s – stacjonarne; w – niestacjonarne wieczorowe; z – niestacjonarne zaoczne

W nowym programie studiów, zgodnym z wymogami KRK, przewidziano zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów w wymiarze: na stacjonarnych studiach pierwszego stopnia – 2070 godz.; wieczorowych – 2010 godz. i zaocznych – 1248 godz. Takich godzin na stacjonarnych studiach drugiego stopnia stacjonarnych przewidziano 960, na wieczorowych – 960 i zaocznych – 594. Zdaniem ZO, odpowiada to potrzebom uzyskania założonych efektów kształcenia. Na wyróżnienie

zasługuje także to, że w nowym programie jest dużo więcej zajęć do wyboru, zdecydowana większość zajęć będzie prowadzona w formie ćwiczeń i konwersatoriów. Wykład pozostanie formą zajęć tylko na I roku studiów. Oceniany program jest także innowacyjny, ponieważ dodano do niego nowe przedmioty, których celem będzie przekazywanie treści aktualnych, będących efektem nowych kierunków politologicznych badań. Do takich przedmiotów należy m.in. „Polityka historyczna” i „Współczesna polska scena polityczna”.

Na uznanie zasługuje również bogaty zestaw zajęć fakultatywnych (nieograniczonego wyboru). Prowadzi się je w języku polskim (23) i angielskim (5).

Techniki kształcenia na odległość wykorzystuje się tylko pomocniczo przy prowadzeniu niektórych kursów o charakterze teoretycznym.

Konkluzja: Czas trwania kształcenia na obu poziomach jest zgodny z obowiązującymi uregulowaniami. Oceniana jednostka prawidłowo dobrała treści kształcenia, formy zajęć i metody kształcenia. Pozwalają one na uzyskanie przedmiotowych efektów kształcenia. Wszystkie przedmioty obowiązkowe i fakultatywne umożliwiają przekazanie treści istotnych w budowie warsztatu nowoczesnego politologa z kwalifikacjami pierwszego lub drugiego stopnia.

Punktacja ECTS przyjęta w planie studiów prowadzonych w roku 2012/2013 na II i III roku studiów pierwszego stopnia i II roku studiów drugiego stopnia jest zgodna z zał. nr 81 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki, co potwierdzają dane zamieszczone w tabeli 5 i 6.

Nowy program studiów – zgodny z wymogami KRK – stanowi, że warunkiem uzyskania kwalifikacji pierwszego stopnia będzie zebranie w trakcie studiów minimum 180 pkt. ECTS (po 60 za każdy kolejny rok), w tym: min. 41 pkt. w ramach zajęć z nauk podstawowych; min. 9 pkt. za realizację modułów kształcenia oferowanych na zajęciach ogólnouczelnianych lub na innym kierunku; min. 2 pkt. za udział w zajęciach z wychowania fizycznego oraz 97 pkt. za uczestnictwo w zajęciach do wyboru (ograniczonego i nieograniczonego). Natomiast warunkiem uzyskania kwalifikacji drugiego stopnia będzie zebranie w trakcie studiów minimum 120 pkt. ECTS (po 60 za każdy kolejny rok) w tym: min. 72 pkt. w ramach zajęć obowiązkowych; min. 6 pkt. za realizację modułów kształcenia oferowanych na zajęciach ogólnouczelnianych lub na innym kierunku oraz 48 pkt. za uczestnictwo w zajęciach do wyboru (ograniczonego i nieograniczonego). Uregulowania te są zgodne z wymaganiami § 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia

5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Sposób przypisywania pkt. ECTS poszczególnym przedmiotom jest przedstawiony w ich sylabusach. Opiera się on na założeniu (dla całego kierunku), że 1 pkt. przyznaje się za 25-godzinny nakład pracy studenta niezbędnej do uzyskania zakładanych efektów kształcenia. Np. w przypadku przedmiotu „Historia instytucji politycznych” jego prowadzący wycenili, iż uzyskanie efektów przedmiotowych wymaga nakładu pracy w wymiarze 75 godz., w tym na studiach stacjonarnych 30 godz. a na studiach niestacjonarnych 15 godz. z bezpośrednim udziałem wykładowcy i studentów. W oparciu o taki mechanizm za uzyskanie efektów kształcenia w ramach tego przedmiotu student otrzymuje 3 pkt.

Należy jednak zwrócić uwagę, że podczas spotkania z ZO studenci negatywnie ocenili sposób przyporządkowania punktów ECTS do poszczególnych przedmiotów. W ich opinii, punkty ECTS nie zawsze odzwierciedlają realny nakład pracy studentów, a często określają znaczenie danego przedmiotu w toku studiów. Uczelnia nie przedstawiła żadnych dokumentów potwierdzających modyfikację sposobu przypisania punktów ECTS, co należy ocenić negatywnie. Wskazany fakt rzutuje w sposób negatywny na końcową ocenę omawianego kryterium. Zaleca się, aby Instytut wykorzystywał dane zebrane w czasie oceny zajęć dydaktycznych przez studentów do zmiany sposobu przypisania punktów.

Konkluzja: oceniana jednostka realizuje plany studiów określające przedmioty do których przypisana jest liczba pkt. ECTS zgodna z obowiązującymi uregulowaniami prawnymi. Prawidłowy jest również sposób przypisywania takich punktów poszczególnym przedmiotom.

W ocenie ZO, program ocenianego kierunku stwarza studentowi dużą możliwość indywidualnego wyboru ścieżki kształcenia. Program studiów pierwszego stopnia składa się z: bloku przedmiotów obowiązkowych; bloku 6 modułów, z których student wybiera 3 oraz bloku 6 modułów specjalizacyjnych, z których student wybiera jeden.

Realizację programu kształcenia otwiera blok przedmiotów obowiązkowych, który jest realizowany przede wszystkim na roku I i w niewielkim wymiarze na roku II. Jego zadaniem jest uświadomienie studiującemu wielonurtowości nauki o polityce, jej związków z innymi dyscyplinami naukowymi, wprowadzenie studenta do specyfiki kierunku, a jednocześnie ukierunkowanie indywidualnej ścieżki jego kształcenia. Do bloku 6 modułów, z których student wybiera 3, należą: państwo i polityka; komunikacja i polityka; polityka i administracja; idee i polityka; historia i polityka oraz socjologia i polityka. Na każdy moduł składa się 6 przedmiotów. Blok ten jest realizowany w trakcie III i IV semestru. Jego

zadaniem jest indywidualizacja procesu kształcenia, a przede wszystkim poszerzenie wiedzy, umiejętności i kompetencji zgodnie z zainteresowaniami studenta. Od V semestru rozpoczyna się kształcenie specjalizacyjne. Studenci wybierają jedną z pięciu specjalizacji, do których należą: marketing polityczny; animacja życia publicznego; administracja europejska; administracja samorządowa oraz ustrojowa. Celem kształcenia w ramach tego bloku jest poszerzenie wiedzy, umiejętności i kompetencji zgodnie z planami zawodowymi i predyspozycjami studenta. Zdaniem ZO, przyjęte rozwiązanie charakteryzuje się niewątpliwie oryginalnością oraz innowacyjnością ze względu na możliwość realizacji przez studenta indywidualnych zainteresowań w kontekście oczekiwań rynku pracy oraz perspektywy kontynuowania kształcenia na studiach drugiego stopnia.

Na studiach drugiego stopnia kształcenie specjalnościowe rozpoczyna się już w I semestrze. Wybór specjalności następuje w momencie aplikowania na studia. Uczelnia oferuje specjalność: administracja publiczna, marketing i doradztwo polityczne lub studia europejskie. Struktura programu dla każdej specjalności jest identyczna i ma ona również charakter modułowy. Moduł przedmiotów obowiązkowych realizowany jest głównie w I semestrze i w mniejszym wymiarze w pozostałych semestrach. Spośród sześciu oferowanych modułów do wyboru (teorie polityki; państwo i prawo; marketing i polityka; kultura i społeczeństwo; sprawy międzynarodowe; polityki publiczne) student zobowiązany jest wybrać trzy. Każdy moduł składa się z czterech przedmiotów, które są prowadzone w drugim i trzecim semestrze.

Plany studiów realizowane w roku 2012 – 2013 na II i III roku studiów pierwszego stopnia opierają się na założeniu, że I, II i III semestr przeznaczają się na prowadzenie przedmiotów ogólnych, podstawowych i kierunkowych, natomiast kształcenie specjalizacyjne rozpoczyna się od semestru IV. Natomiast plan studiów drugiego stopnia, urzeczywistniany w roku 2012 – 2013 dla drugiego rocznika, wyznacza początek kształcenia specjalizacyjnego na II semestr. Kształcenie podstawowe i kierunkowe koncentruje się w I semestrze. Wg ZO, taka kolejność przedmiotów nie budzi zastrzeżeń.

Analiza wszystkich planów studiów realizowanych podczas wizytacji pozwala stwierdzić, że kolejność przedmiotów przypisanych do poszczególnych semestrów jest logiczna i poprawna pod względem merytorycznym.

Analiza dołączonych do Raportu samooceny matryc efektów kształcenia oraz sylabusów przedmiotów na studiach pierwszego stopnia pozwala stwierdzić, że zapewniona jest realizacja wszystkich efektów kierunkowych. Każdy taki efekt w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jest możliwy do uzyskania poprzez realizację treści

kształcenia w ramach minimum jednego przedmiotu obowiązkowego, prowadzonego dla wszystkich studentów kierunku. Dodatkowo efekty kierunkowe osiągnane są poprzez prowadzenie przedmiotów w ramach sześciu obowiązkowych modułów („Socjologia i polityka”, „Historia i polityka”, „Państwo i polityka”, „Administracja i polityka”, „Komunikacja i polityka” oraz „Idee i polityka”), z których student obowiązany jest wybrać i zaliczyć 3. W każdym module oferuje się 6 przedmiotów. Stopień pokrycia efektów kierunkowych przez efekty przedmiotowe (przedmioty obowiązkowe i modułowe) pokazuje tabela nr 1.

Tabela nr 1.

Nr efektu kształcenia	Liczba przedmiotów, których prowadzenie umożliwia realizację efektów kierunkowych na studiach pierwszego stopnia w zakresie :					
	wiedzy		Umiejętności		Kompetencji	
	PO	PM	PO	PM	PO	PM
01	11	3	15	15	7	20
02	11	12	7	10	5	8
03	4	10	10	20	3	11
04	13	19	7	11	2	6
05	12	10	3	6	6	11
06	11	13	10	14	1	1
07	9	12	2	7	14	10
08	2	5	8	9		
09	2	3	8	10		
10	6	12	4	8		
11	6	13	4	6		
12	3	6	8	8		
13	3	0	1	0		

PO – przedmioty obowiązkowe dla wszystkich studentów studiów pierwszego stopnia.

PM – przedmioty modułowe do ograniczonego wyboru.

W tabeli nie podano liczby przedmiotów specjalizacyjnych ponieważ prowadzone są one tylko dla części studentów, którzy wybrali jedną z pięciu oferowanych specjalizacji.

Na sformułowanie podobnego wniosku dotyczącego studiów drugiego stopnia pozwala analiza także matryc efektów kształcenia oraz sylabusów przedmiotów przypisanych do tego poziomu kształcenia. Uzyskanie efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych – za wyjątkiem K_U08 – jest możliwe poprzez realizację treści kształcenia w ramach minimum jednego przedmiotu obowiązkowego, prowadzonego dla wszystkich studentów kierunku. Dodatkowo efekty kierunkowe osiągnane są poprzez prowadzenie przedmiotów w ramach sześciu obowiązkowych modułów („Teorie polityki”, „Państwo i prawo”, „Marketing i polityka”, „Kultura i społeczeństwo”, „Sprawy międzynarodowe” oraz „Polityki publiczne”), z których student zobowiązany jest zaliczyć 3. W każdym module oferuje się 4 przedmioty. Efekt K_U08 jest też uzyskiwany w drodze zaliczenia przedmiotów specjalnościowych. Na specjalności „Administracja publiczna” są

trzy takie przedmioty, na „Marketingu i doradztwie politycznym” dwa, a na „Studiach europejskich” cztery. Stopień pokrycia efektów kierunkowych przez efekty przedmiotowe na omawianym poziomie studiów (przedmioty obowiązkowe i modułowe) pokazuje tabela nr 2.

Tabela nr 2.

Nr efektu kształcenia	Liczba przedmiotów, których prowadzenie umożliwia realizację efektów kierunkowych na studiach drugiego stopnia w zakresie :					
	wiedzy		Umiejętności		Kompetencji	
	PO	PM	PO	PM	PO	PM
01	3	3	4	12	3	8
02	4	9	5	6	2	2
03	2	3	4	8	5	9
04	6	9	3	3	4	5
05	4	15	3	4	0	3
06	4	10	4	9	1	5
07	5	5	2	3	6	18
08	2	2	0	6		
09	2	1	3	9		
10	4	6	3	5		
11	1	9	1	3		
12	1	3	3	12		
13	1	0	1	0		

PO – przedmioty obowiązkowe dla wszystkich studentów studiów pierwszego stopnia.

PM – przedmioty modułowe do ograniczonego wyboru.

W tabeli nie podano liczby przedmiotów specjalnościowych ponieważ prowadzone są one tylko dla części studentów, którzy wybrali jedną z trzech oferowanych specjalizacji.

Konkluzja: Oceniana jednostka opracowała innowacyjny i bardzo ambitny program kształcenia, który został wdrożony od roku 2012/2013. Sekwencja przedmiotów i modułów określonych w planach i programach studiów jest prawidłowa.

Ocena możliwości indywidualizacji procesu kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych, studentów niepełnosprawnych;

Po ukończeniu I roku studiów student, który uzyskał średnią ocen co najmniej 4,5 może ubiegać się o indywidualny tok studiów (ITS) i wyznaczenie opiekuna naukowego. ITS to program kształcenia i plan studiów przygotowany dla studenta i realizowany wspólnie z opiekunem naukowym. Dziekan wyznacza opiekuna i zatwierdza program studiów indywidualnych, ale musi on prowadzić do uzyskania kierunkowych efektów kształcenia. W ramach ITS student zalicza wszystkie obowiązkowe dla kierunku studiów przedmioty, jednocześnie wspólnie z opiekunem kreuje indywidualną ścieżkę rozwoju naukowego, kierując się ofertą dydaktyczną INP, WDiNP i UW. Celem ITS jest intensywniejszy rozwój naukowy studiumującego w takim trybie.

W kształceniu studentów niepełnosprawnych INP współpracuje z uczelnianym Biurem ds. Osób Niepełnosprawnych UW. W celu umożliwienia studentom

niepełnosprawnym udziału w zajęciach, kierownik studiów indywidualnie ustala ich plan oraz przypisuje do grupy wykładowej, ćwiczeniowej lub konwersatoryjnej, której zajęcia odbywają w sali przystosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Konkluzja: Uczelnia stworzyła formalne i instytucjonalne możliwości indywidualizacji procesu kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych oraz niepełnosprawnych. Studenci z tych możliwości korzystają, co potwierdził ZO w trakcie wizytacji kierunku.

Ocena spójności programu i wymiaru praktyk studenckich, terminu ich realizacji oraz doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Ocena czy system kontroli i zaliczania praktyk uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych;

Plan studiów pierwszego stopnia prowadzonych w roku 2012/2013 dla rocznika II i III zobowiązuje studenta do zaliczenia praktyki zawodowej w wymiarze 3 tygodni, za co otrzymuje on 4 pkt. ECTS. W ten sposób spełniony jest wymóg opisany w zał. nr 81 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki.

Do Raportu samooceny dołączono (załącznik 23) „Zasady odbywania praktyk na studiach pierwszego stopnia Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych...”. Jest to dokument, który precyzyjnie określa m.in. cele praktyki, jej organizację i formę oraz obowiązki odbywającego praktykę, a także warunki jej zaliczenia. Jednym z nich jest „wyszczególnienie zagadnień z jakimi zapoznał się student w trakcie praktyki ... poświadczony przez organizatora praktyk. W trakcie wizytacji ZO dokonał analizy dokumentacji praktyk, na którą składały się: porozumienia w sprawie organizacji praktyki; ramowy program praktyki; zaświadczenia o odbyciu praktyki; sprawozdania z przebiegu praktyki oraz wnioski o zaliczenie praktyki na podstawie zatrudnienia, prowadzenia działalności gospodarczej lub podejmowania innych form działalności. Za organizację praktyk odpowiada Wydziałowy Pełnomocnik Dziekana ds. studenckich praktyk zawodowych oraz Pełnomocnik Dziekana ds. praktyk zawodowych na kierunku politologia. W ocenie ZO, organizacja praktyk i sposoby ich zaliczania nie budzą zastrzeżeń.

Oceniana jednostka nie organizowała i nie organizuje praktyk zawodowych dla studentów studiów drugiego stopnia, co jest zgodne z obowiązującymi uregulowaniami.

W programie kształcenia na studiach pierwszego stopnia, jaki zaczął obowiązywać od roku wizytacji nie ma praktyki, co także jest zgodne z prawem regulującym funkcjonowania

szkolnictwa wyższego. Przedstawiciele ocenianej jednostki wyjaśnili, że efekty praktyczne kształcenia będzie można uzyskać w trakcie zajęć z przedmiotów prowadzonych w małych grupach w formie konwersatoriów, metodami aktywizującymi studentów w pracowniach, które należą do Uczelni. Zdaniem ZO, jest to możliwe, ale trudno to jednoznacznie potwierdzić ponieważ nowy program jest w trakcie realizacji i to dopiero na I roku. Zaleca się rozważenie przywrócenia praktyki od kolejnego cyklu kształcenia.

Konkluzja: Program i wymiar praktyk zawodowych, terminy i dobór miejsc ich odbywania są właściwe i przyczyniają się do realizacji przyjętej sylwetki absolwenta studiów pierwszego stopnia. Na studiach prowadzonych zgodnie z wymogami KRK praktyki nie zostały zaplanowane, co nie rodzi zastrzeżeń formalnych.

2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Do Raportu samooceny dołączono sylabusy przedmiotów prowadzonych na studiach pierwszego i drugiego stopnia, obowiązkowych, z modułów ograniczonego wyboru, specjalizacyjnych (prowadzonych na studiach pierwszego stopnia), specjalnościowych (prowadzonych na studiach drugiego stopnia) oraz fakultatywnych, które INP oferuje studentom *politologii* i innych kierunków w UW. Te ostatnie w informatorach określane są symbolem „OGUN”. Sylabus przedmiotu prowadzonego w formie wykładu i ćwiczeń składa się z: części A „Informacje ogólne”, którą wypełnia koordynator przedmiotu oraz części B1 wypełnianej przez prowadzącego wykład (koordynatora) i części B2 przygotowanej przez prowadzącego ćwiczenia. Część A określa: nazwę przedmiotu; jednostkę prowadzącą; jednostkę, dla której przedmiot jest oferowany; kod przedmiotu; kod ERASMUS; przyporządkowanie do grupy przedmiotów; cykl dydaktyczny, w którym przedmiot jest realizowany; skrócony opis przedmiotu; forma(y)/typ(y) zajęć; pełny opis przedmiotu; wymagania wstępne, w tym wymagania formalne i założenia wstępne; efekty uczenia się; punkty ECTS; metody i kryteria oceniania; sposób zaliczenia; rodzaj przedmiotu; sposób realizacji przedmiotu; język wykładowy; literaturę; praktyki zawodowe w ramach przedmiotu; imię i nazwisko koordynatora przedmiotu; prowadzących zajęcia oraz uwagi. Części B1 oraz B2 są identyczne i określają: imię i nazwisko wykładowcy (prowadzącego zajęcia/grupę zajęciową); stopień/tytuł naukowy; formę dydaktyczną zajęć; efekty uczenia się zdefiniowane dla danej formy dydaktycznej zajęć w ramach przedmiotu; metody i kryteria oceniania dla danej formy dydaktycznej zajęć w ramach przedmiotu; sposób zaliczenia dla

danej formy dydaktycznej zajęć w ramach przedmiotu; zakres tematów; metody dydaktyczne; literaturę; limit miejsc w grupie; terminy i miejsce odbywania zajęć.

W ocenie ZO, jednolite i tak szczegółowe opisanie przedmiotów ułatwia analizę porównawczą oraz badanie relacji pomiędzy efektami kształcenia, treściami programowymi, formami i metody dydaktycznymi.

Analiza sylabusów pokazuje, że dobór treści programowych wyraźnie podporządkowany został potrzebie uzyskania założonych efektów kształcenia. Przyjęta forma prowadzenia zajęć umożliwiła należyłą prezentację treści. Do ich przekazania z reguły wybrano te metody dydaktyczne, które pozwalają aktywizować studentów w trakcie zajęć. Oceniana *politologia* należy do nielicznych kierunków działających w obszarze nauk społecznych, gdzie wykład jest rzadko spotykaną formą prowadzenia zajęć. Na studiach pierwszego stopnia w formie wykładów prowadzi się tylko część zajęć na I roku. Na roku II i III treści programowe realizuje się wyłącznie w formie ćwiczeń, seminarium lub konwersatorium. Na studiach drugiego stopnia tylko 20% ogółu zajęć zaplanowano w formie wykładu. Prowadzenie kształcenia w małych grupach oraz w formie ćwiczeń i konwersatoriów daje duże możliwości uzyskiwania efektów kształcenia zwłaszcza z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych. Lektura sylabusów tylko w przypadku przedmiotu „Technologie informacyjne” rodzi pytanie: czy akurat ten moduł, z natury na studiach politologicznych bardzo praktyczny, powinien być prowadzony także w formie wykładu (15 godz. wykładu i 15 godz. ćwiczeń)?

Konkluzja: Na ocenianym kierunku, sylabusy przygotowane zostały w oparciu o jeden bardzo dobrze skonstruowany wzorzec. Ich analiza pozwala stwierdzić, że treści programowe, formy oraz metody dydaktyczne umożliwiają uzyskanie założonych efektów kształcenia i tworzą spójną całość.

Nie zmienia to jednak faktu, że studenci negatywnie ocenili sposób przyporządkowania punktów ECTS do poszczególnych przedmiotów. W ich opinii, punkty ECTS nie zawsze odzwierciedlają realny nakład pracy studentów, a często określają znaczenie danego przedmiotu w toku studiów. Uczelnia nie przedstawiła żadnych dokumentów potwierdzających modyfikację sposobu przypisania punktów ECTS, co należy ocenić negatywnie. Zaleca się, aby Instytut wykorzystywał dane zebrane w czasie oceny zajęć dydaktycznych przez studentów do zmiany sposobu przypisania punktów.

Ponadto, na ocenę kryterium negatywnie rzutuje jednak fakt, że studenci na spotkaniu z ZO podnieśli, iż często zdarzają się sytuacje, w których w salach wykładowych jest zbyt mała liczba miejsc w stosunku do liczby zapisanych studentów. W związku z tym studenci nie

mają często miejsc siedzących, przez co rezygnują z uczęszczania na wykłady, co należy ocenić jednoznacznie negatywnie.

w przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany i ich efekty, odnieść się do stopnia realizacji sformułowanych poprzednio zaleceń, lub efektów działań naprawczych, a także ocenić proces zmian programu studiów w aspekcie rozwoju kierunku.

Oceniany kierunek *politologia* został poddany ocenie PKA w roku akademickim 2006/2007. O sformułowanych zaleceniach i działaniach Uczelni będących ich następstwem napisano już w pkt. 2 niniejszego Raportu.

Konkluzja: Uczelnia zrealizowała zalecenia PKA sformułowane po poprzedniej ocenie kierunku, które dotyczyły programu studiów.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Program kształcenia w swoich założeniach umożliwia studentom uzyskanie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta na obu poziomach i wszystkich formach kształcenia. Jednak studenci negatywnie ocenili sposób przyporządkowania punktów ECTS do poszczególnych przedmiotów. W ich opinii, punkty ECTS nie zawsze odzwierciedlają realny nakład pracy studentów. Uczelnia opracowała i wdrożyła od roku 2012/2013 innowacyjny program umożliwiający indywidualizację kariery studenta.

2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość. Efektem kształcenia wyraźnie podporządkowany został dobór treści kształcenia, które są przekazywane głównie w formie konwersatoriów i ćwiczeń. Wśród wielu stosownych metod dydaktycznych dominują te, które umożliwiają włączenie studenta do aktywnego uczestnictwa w zajęciach. Istnieją jednak – zgłaszane przez studentów – zastrzeżenia dotyczące organizacji zajęć dydaktycznych, odnoszące się w szczególności do zbyt małych w odniesieniu do liczebności grup pomieszczeń dydaktycznych.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu,

W Instytucie Nauk Politycznych UW realizującym kształcenie na kierunku *politologia* zatrudnionych jest 80 nauczycieli akademickich (7 profesorów, 21 doktorów habilitowanych,

48 doktorów, 4 pozostałych nauczycieli akademickich), z których 75 prowadzi zajęcia na ocenianym kierunku. Zajęcia prowadzą przede wszystkim politolodzy, wspierani przez specjalistów z dziedziny nauk społecznych (socjologia, ekonomia, pedagogika), a także nauk ścisłych (informatyka).

Do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów zgłoszono 35 nauczycieli akademickich, w tym 3 profesorów, 5 doktorów habilitowanych i 27 doktorów.

Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);

Konkluzja: Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji przyjętego programu kształcenia.

2) *Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów,*

Nauczyciele akademicy zgłoszeni do minimum kadrowego dysponują wymaganym wykształceniem i dorobkiem naukowych adekwatnym względem oferowanego poziomu, profilu oraz koncepcji kształcenia. Pensum dydaktyczne jest zaplanowane i realizowane zgodnie z przepisami prawa oraz kryterium merytorycznym.

Liczba zgłoszonych do minimum kadrowego pracowników naukowo-dydaktycznych i ich bardzo wysokie kwalifikacje umożliwiają w pełni osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu studiów na kierunku *politologia* (studia I i II stopnia). Według ZO, należy podkreślić wysoki poziom naukowy samodzielnych oraz zdecydowanej większości niesamodzielnych pracowników – stanowiących minimum kadrowe kierunku. Podobne opinie można sformułować w stosunku do 65 pozostałych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku. Należy stwierdzić zgodność dyscyplin naukowych (tematyki dorobku naukowego) ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów.

Spśród 35 pracowników zgłoszonych do minimum kadrowego wszyscy spełniają wymogi formalne, aby można było ich zaliczyć do minimum kadrowego w kształceniu na studiach I i II stopnia na kierunku *politologia*.

Ocena stabilności minimum kadrowego (częstotliwości zmian jego składu);

Minimum kadrowe ocenianego kierunku studiów jest bardzo stabilne. Stabilność minimum kadrowego jest zapewniona poprzez bardzo liczną kadrę naukowo-dydaktyczną oraz jej systematyczny rozwój (w latach 2008-2013: 4 tytuły profesora, 9 habilitacji i 14 doktoratów, w końcu roku 2013 i na początku przyszłego finalizowane będą kolejne tytuły i stopnie naukowe przez osoby zaliczone do minimum kadrowego). Poza tym, analizując minimum kadrowe nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku akademickim 2011/2012 i 2012/2013 można stwierdzić, że stan osobowy tego minimum na ocenianym kierunku studiów się nie zmieniał.

Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów;

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku spełnia wymagania Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 5 października 2011 r. Relacja ta wynosi na studiach I stopnia (stacjonarne, wieczorowe i zaoczne) 1: 15,0, a na studiach II stopnia (stacjonarne i zaoczne) 1:8,3.

Ocena prawidłowości obsady zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów: ocena zgodności obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych reprezentowanych przez poszczególnych nauczycieli akademickich (w przypadku profilu praktycznego - ich doświadczenia zawodowego), ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów/modułów. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość: ocena przygotowania nauczycieli akademickich do realizacji zajęć dydaktycznych w tej formie;

ZO zgłasza zastrzeżenia odnośnie obsady zajęć, ponieważ znacząca część nauczycieli akademickich prowadzi zajęcia w ramach przedmiotów nie związanych z ich specjalizacją naukową, m.in.: politolodzy prowadzą zajęcia z ekonomii, organizacji i zarządzania, zarządzania zasobami ludzkimi, przedmioty prawnicze, neurolingwistyczne programowanie w polityce i biznesie

Na ocenianym kierunku wdrażany jest system kształcenia na odległość, także pod kątem jakości i efektów kształcenia (zob. punkt 3. tego Raportu).

Ogólna ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych

Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Hospitowane zajęcia odbywały się zgodnie z planem i punktualnie. Hospitacje zajęć dydaktycznych potwierdziły odpowiedni poziom kształcenia. Ocena ta znalazła potwierdzenie w opiniach studentów podczas spotkania z ZO.

Podsumowując, kadra Wydziału i Instytutu gwarantuje w pełni właściwą realizację zakładanych celów naukowych i dydaktycznych.

3) Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Ocena prowadzonej polityki kadrowej i jej spójności z założeniami rozwoju ocenianego kierunku studiów:

Procedury doboru i oceny kadry naukowo-dydaktycznej są – w ocenie ZO – właściwe. Zatrudnienie osób na stanowiska naukowo-dydaktyczne odbywa się na drodze konkursu. Ogłoszenie informacji konkursowych oraz procedura konkursowa nie budzą zastrzeżeń.

Weryfikacja kadry naukowo-dydaktycznej następuje przede wszystkim na drodze oceny okresowej. Wszyscy nauczyciele akademicy podlegają ocenie okresowej (co dwa lata), czym spełnia się wymogi ustawowe i przepisy wewnętrzne. Ocena przeprowadzana jest w Instytucie przez organ doradczy dyrektora – komisję kadrową. Ocena ta stanowi z kolei istotny element systemu oceny pracowników przez komisję wydziałową, w której to Instytut ma swojego reprezentanta. Kwestionariusze oceny są skonstruowane właściwie, obejmują wszystkie istotne elementy, takie jak: działalność naukową, uczestnictwo w rozwoju kadry naukowej, działalność dydaktyczną i pracę organizacyjną.

Oprócz 7-elementowych ankiet ewaluacyjnych w skali od 1 do 5 (atrakcyjność realizowanego programu, forma przekazu treści programowych, przygotowanie merytoryczne prowadzącego zajęcia, dostępność literatury przedmiotu i materiałów dydaktycznych, odbywanie zajęć zgodnie z planem, łatwość kontaktu z prowadzącym poza zajęciami, całościowa ocena przedmiotu) wprowadzono karty autoewaluacji zajęć, wypełnianej przez każdego pracownika naukowo-dydaktycznego i doktoranta, obrazującej stopień oraz metody realizacji i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia, pozwalającej śledzić rozwój kompetencji dydaktycznych i stanowiącej, wraz z systemem ankiet ewaluacyjnych, element systemu zapewniania jakości kształcenia.

System wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, w tym poprzez zapewnienie warunków do rozwoju naukowego i umiejętności dydaktycznych

Polityka kadrowa Instytutu koncentruje się na systematycznym jakościowym rozwoju zatrudnionych tam pracowników naukowo-dydaktycznych. Instytut wspiera rozwój kadry naukowo-dydaktycznej przede wszystkim poprzez: organizację zagranicznych i krajowych konferencji i sympozjów naukowych; zapewnianie i refinansowanie zatrudnionym pracownikom i doktorantom udziału w krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych;

zgodnie z wymogami ustawowymi – stworzenie zasad konkursowych dla młodych naukowców na realizację projektów badawczych w ramach badań statutowych; wspieranie zagranicznych wyjazdów badawczych służących rozwojowi młodej kadry naukowej; obsługę finansowo-administracyjną programów i projektów badawczych oraz uzyskanych grantów zewnętrznych; nagradzanie najlepszych młodych pracowników nagrodami Rektora UW i Dziekana WDiNP w ramach Święta Uniwersytetu. Jednym z priorytetów polityki kadrowej jest umiędzynarodowienie badań i kształcenia, a w szczególności internacjonalizacja rozwoju naukowego młodszej kadry naukowo-dydaktycznej (działania te są mocno udokumentowane w otrzymanej dokumentacji). Stworzony został system monitorowania i ewaluacji działalności naukowej.

Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich podczas spotkania z zespołem oceniającym, perspektywy rozwoju kierunku i ograniczenia w kontekście misji i strategii;

Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich podczas spotkania z ZO (23.05.2013, godz. 15.00, sala 1). W spotkaniu ZO (w składzie ekspertów merytorycznych) uczestniczyło 29 pracowników wizytowanej jednostki. Na wstępie spotkania zapoznano zebranych z przebiegiem i uwarunkowaniami akredytacji na kierunku *politologia* oraz z opiniami studentów wyrażonymi na spotkaniu z ZO.

Pracownicy Instytutu Nauk Politycznych UW podkreślali bardzo dobre warunki pracy naukowej i dydaktycznej oraz pozytywną atmosferę panującą w Instytucie i na Wydziale. Kryteria rozwoju i awansu naukowego są w jednostce klarowne (w ustalaniu ich uczestniczyli pracownicy). Podkreślano transparentne przydzielanie środków na badania, wsparcie finansowe przy publikowaniu książek. Młodzi pracownicy Instytutu podkreślali konkretne wsparcie, jakie w aktywności naukowej otrzymują od władz Instytutu. Za osiągnięcia naukowe i dydaktyczno-organizacyjne przyznawane są rokrocznie nagrody (Dzień Uniwersytetu).

Oddzielną kwestią była postępująca parametryzacja nauki, w tym „politologii”. Krytycznie wypowiedziano się na temat „narzucania” naukom społecznym i humanistycznym kryteriów z nauk przyrodniczych i ścisłych, zwłaszcza tzw. systemem punktowym. Osobne miejsce zajęła problematyka Krajowych Ram Kwalifikacyjnych i wewnętrznego systemu jakości kształcenia (padły głosy krytyczne). Podkreślano coraz częstsze włączanie studentów w badania oraz ich upowszechnienie, śledzenie losów absolwentów (ankieta). Omówiono też kwestię rezygnacji z obligatoryjnych praktyk, które zastąpiły formy fakultatywne mające przynieść podobne efekty (np. możliwość odbycia praktyk za granicą w ramach Programu „Erasmus” czy też w instytucjach unijnych w ramach modułu „europejskiego” oraz

wprowadzanie nowych „uzawodowionych” przedmiotów, np. „Praca biurowa” czy też warsztaty). Odbyte praktyki uwzględniane są w suplemencie dyplomu. Od 2008 r. wprowadzane są ogólnodostępne i zindywidualizowane zajęcia w kształceniu na odległość (e-learning), a pracownicy odbywają w tym zakresie szkolenia. Odnotowano też poprawę w bazie dydaktycznej – nie tylko pomieszczenia, ale także wystarczająca liczba środków audiowizualnych, komputerów i oprogramowania (również w zakresie statystyki).

Wypowiedziano się na temat umiędzynarodowienia studiów oraz współpracy międzynarodowej, które w tej jednostce są bardzo ożywione (kontakty z ponad 130 ośrodkami zagranicznymi, członkostwo w europejskim konsorcjum badawczym ECPR). Oprócz wymieniaania wielu przykładów współpracy z uczelniami zagranicznymi, zwrócono uwagę na wyjątkowość umowy z Uniwersytetem w Konstancji w Niemczech dotyczącą otrzymywania przez absolwentów *politologii* podwójnych dyplomów. Przygotowano pełną ofertę kształcenia w j. angielskim, ale problemem jest słaba rekrutacja.

W kontekście aktywności naukowej oraz współpracy międzynarodowej wskazano na szczupłość środków finansowych (z roku na rok maleją) oraz różne trudności w pozyskiwaniu grantów krajowych i zagranicznych.

Pracownicy podali szereg przykładów rozwijającej się współpracy z otoczeniem zewnętrznym (m.in. działalność Ośrodka Analiz Politologicznych, umowy z instytucjami i firmami, grant dotyczący e-usług dla samorządu terytorialnego).

Podkreślono wagę akcji promocyjnych kierunku *politologia* oraz najnowsze inicjatywy Instytutu w tym zakresie, m.in. z wykorzystaniem portali społecznościowych: Facebook i Twitter. W tym kontekście uwypuklono nocne kursy przygotowawcze (15 wykładów) dla maturzystów z przedmiotu „Wiedza o Świecie Współczesnym”, które cieszyły się wielką popularnością.

Podsumowując, spotkanie miało charakter konstruktywny.

W przypadku kolejnej oceny jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić zmiany, ich wpływ na osiągnięte efekty i jakość kształcenia, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio lub efektów działań naprawczych.

Nie dotyczy

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

1) Liczba (z dużą nadwyżką) i struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia odpowiada potrzebom realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz tożsamości kierunku, istotne zastrzeżenia budzi natomiast zgodność prowadzonych zajęć ze specjalnością dydaktyka.

2) Instytut w pełni zapewnia minimum kadrowe do prowadzenia studiów na kierunku *politologia* zarówno I jak i II stopnia. Minimum kadrowe obejmuje wybitnych i uznanych politologów, jak i specjalistów z subdyscyplin politologii skorelowanych z koncepcją nauczania na kierunku. Właściwie prowadzona polityka naukowa przyczynia się wprawdzie do należytego przygotowania nauczycieli do prowadzenia zajęć dydaktycznych, ale nie jest ona spójna z polityką dydaktyczną w zakresie obsady tych zajęć.

3) Uczelnia, Wydział i Instytut mocno wspierają rozwój kadry naukowo-dydaktycznej, w tym jego umiędzynarodowienie oraz skorelowanie badań z procesem dydaktycznym.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Baza dydaktyczna INP skupiona jest w ośmiu obiektach:

- Budynek dydaktyczny (Nowy Świat 67) – sala ćwiczeniowa,
- Budynek dydaktyczny (Nowy Świat 69) – sale wykładowe, ćwiczeniowe oraz audytoryjne,
- Budynek dydaktyczny (Krakowskie Przedmieście 3) – sale wykładowe, ćwiczeniowe oraz audytoryjne,
- Stara Biblioteka UW (Krakowskie Przedmieście 26/28) – sale wykładowe, ćwiczeniowe, audytoryjne oraz pracownia komputerowa,
- Auditorium Maximum UW (Krakowskie Przedmieście 26/28) – sale wykładowe,
- Dawne Centrum Informatyczne UW (Krakowskie Przedmieście 26/28) – sala wykładowa,
- Budynek dydaktyczny (Karowa 18) – sala ćwiczeniowa,
- Budynek dydaktyczny (Bednarska 2/4) – sala wykładowa.

Łącznie od dnia 1 października 2012 roku INP dysponuje bazą dydaktyczną o łącznej powierzchni użytkowej ok. 3420 m².

Studenci i pracownicy INP korzystają w pełnym zakresie z bazy dydaktycznej UW:

- CSiR UW – podstawowy obiekt sportowy UW przy ul. Banacha 2, oddany do użytku w 2007 roku. Centrum składa się z trzech głównych modułów: hali basenowej, hali sportowej oraz zaplecza socjalno-sanitarnego. Z obiektu może korzystać jednocześnie 330

osób. Centrum jest w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na basenie studenci i pracownicy mogą korzystać z 8- i 4-torowego basenu oraz jacuzzi. Hala basenu jest klimatyzowana, wyposażona w automatyczny system kontroli i uzdatniania wody oraz w system nagłośnienia i trybun. Hala sportowa przeznaczona jest do gier zespołowych (siatkówki, koszykówki, badmintonu, piłki ręcznej).

— Kompleks sportowy na kampusie UW „Szturmowa” – w budynku WZ przy ul. Szturmowej 3/5 funkcjonuje ogólnodostępna hala sportowa przeznaczona do gier zespołowych oraz kompleks siłowni.

SzJO – kształcenie językowe realizowane jest w dwóch obiektach dydaktycznych: przy ul. Nowy Świat 69 (klatka B), tzw. Stara SzJO, w którym mieszczą się władze Szkoły, pracownie językowe oraz pokoje pracownicze lektorów, a także przy ul. Krakowskie Przedmieście 26/28 (tzw. Nowa SzJO), gdzie mieszczą się sekretariat ds. studenckich, biblioteka oraz sale dydaktyczne i pracownie językowe.

Studenci i pracownicy INP dysponują swobodnym dostępem do komputerów oraz sieci Internetu w obiektach dydaktycznych Instytutu:

- Eduroam – ogólnoeuropejska, akademicka sieć bezprzewodowa, zapewniająca darmowy dostęp do Internetu pracownikom i studentom UW oraz użytkownikom innych uczelni i jednostek akademickich.
- Ogólnodostępna pracownia komputerowo-internetowa w budynku dydaktycznym Starej Biblioteki UW – licząca 40 stanowisk dostępowych pracujących w systemie LTSP (Linux Terminal-Server Project).

W opinii studentów infrastruktura dydaktyczna INP prezentuje zadowalający ich zdaniem poziom. Studenci podnieśli jednak, że często zdarzają się sytuacje, w których w salach wykładowych jest zbyt mała liczba miejsc w stosunku do liczby zapisanych studentów. W związku z tym studenci nie mają często miejsc siedzących, przez co rezygnują z uczęszczania na wykłady, co należy ocenić jednoznacznie negatywnie. Sale wykładowe są dobrze wyposażone, w większości znajduje się sprzęt audiowizualny, który wykorzystywany jest do wyświetlania prezentacji oraz dodatkowo, w większych salach wykładowych znajduje się nagłośnienie. Studenci ocenili stan techniczny większości budynków jako dobry i pozwalający w pełni na realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Pomimo dużej liczby budynków, w których studenci politologii odbywają zajęcia, stwierdzili oni, że nie mają oni problemu z przemieszczaniem się między zajęciami, ponieważ wszystkie budynki leżą w niedużej odległości od siebie

WDiNP posiada własną bibliotekę, z której zasobów mogą korzystać studenci. W opinii studentów jednak, biblioteka nie jest jednak dobrze zaopatrzona w wymagane na ocenianym kierunku publikacje naukowe, co należy ocenić negatywnie. Studenci nie znajdują również pomocy w głównej Bibliotece Uniwersytetu, gdzie również liczba publikacji jest zbyt mała w stosunku do liczby studentów. Studenci na konkretną publikację muszą czekać długo, a następnie szybko dokonywać zwrotu, co należy ocenić negatywnie. W Uczelni działa system informatyczno-biblioteczny umożliwiający łatwe wyszukiwanie niezbędnych pozycji. Studenci zostali przeszkoleni z jego korzystania, dlatego bardzo dobrze radzą sobie z jego obsługą. Studenci podnieśli również, że Biblioteka bezwzględnie egzekwuje od nich kary za przetrzymanie książek w wysokości 0,5 PLN za dzień. Praktyka ta została skrytykowana przez studentów. Niezadowolenie studentów wywołuje również konieczność uzyskiwania w bibliotece pisemnego potwierdzenia zwrotu książek, które niezbędne jest do zaliczenia roku, pomimo tego, że system biblioteczny jest całkowicie z informatyzowany. Na negatywną ocenę zasługuje również fakt, że biblioteka wydziałowa jest trudnodostępna dla studentów niestacjonarnych, ponieważ w czasie zjazdów otwarta jest tylko w soboty i to tylko w godzinach od 10.00 do 15.00, co faktycznie utrudnia studentom, przyjeżdżającym do Warszawy tylko w czasie zjazdów, korzystania z biblioteki i czytelnia.

Wydział zadbał o udostępnienie studentom czytelnia, która znajduje się przy bibliotece. Studenci ocenili, że liczba miejsc jest dla nich odpowiednia i nigdy nie mieli problemu ze znalezieniem miejsca siedzącego. Miejsce przeznaczone na czytelnia w ocenie studentów dostosowane jest do pracy wymagającej skupienia, dlatego bardzo często z niej korzystają.

Ocena bazy instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne oraz prawidłowości doboru miejsc odbywania praktyk.

Studenci podkreślili, że Uczelnia dba o poprawność doboru instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne, co zasługuje na pozytywną ocenę. Są to głównie urzędy organów administracji rządowej i samorządowej oraz biura poselskie. Studenci obecni na spotkaniu potwierdzili, że Instytutowy Pełnomocnik ds. praktyk analizuje prawidłowość doboru miejsc odbywania praktyki przez studenta, jednak wykazuje w tym aspekcie podejście liberalne, co ze względu na brak nastawienia studiów politologicznych na kształcenie konkretnego zawodu ma swoje uzasadnienie i zasługuje na ocenę pozytywną.

Ocena przystosowania infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Na dobrą ocenę zasługuje przystosowanie bazy dydaktycznej Uczelni do potrzeb studentów niepełnosprawnych. W budynkach dydaktycznych znajdują się windy lub innego rodzaju podnośniki umożliwiające studentom niepełnosprawnym dotarcie na każdy poziom budynków Uczelni. Nie dotyczy to jednak wszystkich budynków Instytutu. Niektóre ze względu na zabytkowy charakter lub brak możliwości technicznych są niedostępne dla studentów niepełnosprawnych. Student niepełnosprawny ma również możliwości swobodnego dostępu do gabinetu Dziekana czy Dyrektora Instytutu, jak również do poszczególnych sekretariatów. W Uczelni znajdują się również toalety dostosowane do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Również pozytywnie należy ocenić przystosowanie biblioteki i czytelni do potrzeb studentów słabowidzących lub niewidomych.

W ocenie ZO, Uczelnia w istotnym stopniu zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniającą potrzeby osób niepełnosprawnych.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Uczelnia w pełni zapewnia bazę materialną do prowadzenia zajęć dydaktycznych niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, ale sale dydaktyczne są zbyt małe, a korzystanie z zasobów biblioteki – według studentów – utrudnione.

6.Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Obszar badań naukowych pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, w tym osób zgłoszonych do minimum kadrowego zgodny jest ze *Strategią na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020, Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015, Narodowym Planem Rozwoju na lata 2007-2013*, strategią rozwoju Uczelni i Wydziału oraz jest komplementarny względem systemu kształcenia i procesu dydaktycznego. Obejmuje on następujące obszary: Filozofia i teorii polityki, Socjologia i psychologia polityki, Najnowsza historia polityczna, Historia myśli i ruchów społecznych, Instytucje europejskie, Systemy polityczne, Państwo i administracja publiczna, Marketing polityczny, Badania wschodnie.

Prowadzone badania naukowe zasługują – w opinii ZO – na uznanie pod względem ilościowym i jakościowym. W latach 2008-2012 pracownicy Instytutu opublikowali 146 monografii naukowych lub podręczników akademickich, 671 rozdziałów w monografiach naukowych lub podręcznikach akademickich oraz 500 artykułów naukowych, z których coraz większą część stanowią publikacje obcojęzyczne – j. angielski, j. niemiecki, j. hiszpański, j. rosyjski, a także języki narodowe Azji Centralnej. Publikacje te są wysoko oceniane w środowisku naukowym – krajowym i zagranicznym, a te o charakterze dydaktycznym stanowią obowiązującą lekturę na kierunku *politologia* i kierunkach pokrewnych w wielu wiodących ośrodkach uniwersyteckich w Polsce. Wyniki badań prezentowane są na konferencjach krajowych i międzynarodowych (w latach 2009-2012 – 317 wystąpień, w tym 41 w j. obcych), w tym także organizowanych przez Instytut (w latach 2009-2012 zorganizowano 21 konferencji, w tym 6 międzynarodowych).

Pracownicy ocenianego kierunku zasiadają we władzach stowarzyszeń i organizacji reprezentatywnych dla politologii czy opiniotwórczych względem organów władzy państwowej, np. Komitet Nauk Politycznych PAN czy Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych. Poza tym udzielają się w gremiach recenzenckich (np. Narodowe Centrum Nauki) czy eksperckich związanych także z edukacją. Obecność ta pozytywnie wpływa na jakość nie tylko badań naukowych, ale również na proces kształcenia. Instytut jest członkiem European Consortium for Political Research, które m.in. promuje badania studentów i dla nich organizuje specjalne szkoły i warsztaty.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia. Specjalizacja naukowa w pełni koresponduje z zakresem przedmiotów prowadzonych na ocenianym kierunku studiów oraz z tematyką seminariów licencjackich i magisterskich. Widoczne to jest także poprzez udział w interdyscyplinarnych projektach i/lub zespołach badawczych, dzięki czemu lepiej można realizować moduły łączące nauki polityczne i inne nauki społeczne w ramach specjalności i specjalizacji w programie kształcenia.

Internacjonalizacja procesu kształcenia opiera się na licznych porozumieniach międzynarodowych, w tym z uczelniami zagranicznymi w ramach: LLP- Erasmus, Erasmus Mundus, Fundusz Wyszehradzki, Stypendia Rządu RP, Podwójny dyplom z uniwersytetem w Konstancji, Wymiana bilateralna. Liczba ofert (aż 71 umów partnerskich) znacznie przekracza ich wykorzystanie i ma tendencję spadkową. Liczba pracowników Instytutu, którzy wyjeżdżają za granicę i prowadzą tam zajęcia w ostatnich latach wahała się w przedziale 5 – 9 osób.

Ważnym czynnikiem wpływającym na proces dydaktyczny, w tym formułowanie i realizację kształcenia oraz jego efektów jest także współpraca międzynarodowa w zakresie studiów magisterskich (podwójny dyplom) z uniwersytetami w Konstancji, Madrycie i Iwano-Frankowsku czy w zakresie studiów niestacjonarnych z hiszpańskim Narodowym Uniwersytetem Kształcenia Niestacjonarnego. Uzupełnieniem tego są liczne i owocne kontakty naukowe i dydaktyczne z ośrodkami akademickimi państw Azji Centralnej oraz dydaktyczna współpraca z uniwersytetem w Tybindze.

W kontekście kształcenia ważnym aktywem naukowym Instytutu są wydawane od 1996 roku „Studia Politologiczne”, które mają charakter wiodącego periodyku krajowego z coraz większym udziałem zagranicznych przedstawicieli świata nauki (dotychczas ukazało się 27 tomów). Innym walorem jest uruchomione w 2011 roku Wydawnictwo Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW, które oprócz prezentacji wyników badań pracowników i studentów tego wydziału m.in. wydaje serię „Nowe spojrzenie w naukach o polityce”. Do wyjątkowych należy inicjatywa Instytutu utworzenia *think-tanku* w postaci Ośrodka Analiz Politologicznych (działa od 2010 roku) – m.in. ekspertyzy dla polskich ministerstw (6), konferencje i seminaria (18), biblioteka elektroniczna (600 pozycji), kwartalnik elektroniczny „e-Politikon”. W ramach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym Ośrodek ten w 2012 roku podpisał umowę z firmą Cognitum o utworzeniu Laboratorium Nowoczesnych Metod Prognoz i Symulacji Polityczno-Społeczno-Gospodarczych. Jest to pierwsza tego typu inicjatywa połączenia nauki i biznesu w obszarze badań i prognoz w naukach politycznych w Polsce. Innymi przykładami współpracy z otoczeniem jest udział firm Ecorys i Wisdio Social Wisdom w ramach wspólnych projektów. Udział studentów w różnej formie badań naukowych realizowany jest w dużym stopniu za pomocą kół naukowych. Wymiernym efektem pracy kół jest organizowanie przez nie konferencji, sympozjów i paneli naukowych oraz warsztatów i debat politycznych. Studenci mają też możliwość udziału w nie-studenckich konferencjach naukowych jako prelegenci, np. w ramach I Ogólnopolskiego Kongresu Politologicznego w 2009 r. uczestniczyli w panelu pt. *Państwo wARTo namalować. Polityka w kulturze i kultura w polityce*. Studenci są zaangażowani w organizację corocznych, prowadzonych przez Instytut od 1993 roku, Olimpiad Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym (w tym udział w komisjach egzaminacyjnych). Studenci brali aktywny udział w kilku projektach realizowanych w Instytucie: *Relacje Kandydat – wyborca w Jednomandatowych Okręgach Wyborczych w województwie mazowieckim (maj – październik 2011)*, *Kultura polityczna internautów i Kompetencje komunikacyjnych liderów polskich ugrupowań partyjnych*. Instytut umożliwia

studentom nie tylko udział w badaniach, ale także prezentację wyników swoich prac badawczych w publikacjach krajowych (monografie, redakcje prac zbiorowych, rozdziały w monografiach i artykuły naukowe). Wydział i Instytut zapewnia kołom naukowym wsparcie merytoryczne w ich działalności, jak i również wsparcie finansowe. Wsparcie te dotyczy także studentów spoza kół naukowych.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego - wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Instytut Nauk Politycznych realizuje wieloaspektowe badania naukowe ściśle powiązane z kierunkiem kształcenia oraz jego efektami. Silna obecność środowiskowa pracowników Instytutu poprzez publikacje naukowe, konferencje, pełnienie funkcji w stowarzyszeniach naukowych oraz funkcji eksperckich jest dowodem uznania ze strony innych ośrodków akademickich (krajowych i zagranicznych). Bogata i owocna współpraca międzynarodowa obejmuje studentów i pracowników, a jej rezultatem jest przenoszenie dobrych praktyk na poziom dydaktyki. Jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz ich upowszechniania, co pozwala na zdobycie wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej oraz podczas studiowania. Badania, współpraca naukowa i ich internacjonalizacja oraz ich skorelowanie z procesem kształcenia stanowią mocną stronę ocenianego kierunku studiów.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów;

Na przestrzeni ostatnich lat wymagania odnoszące się do naboru na oceniany kierunek studiów ulegały wielokrotnym zmianom technicznym, wynikającym z konieczności dostosowania ich do norm ogólnouniwersyteckich, ale także istotnym zmianom merytorycznym, będących odpowiedzią na dynamikę zmian preferencji maturalnych kandydatów oraz monitorowanie oferty rekrutacyjnej dla absolwentów studiów I stopnia.

Do najważniejszych zmian w zakresie wymagań wstępnych dla kandydatów na studia stacjonarne I stopnia należy zaliczyć (chronologicznie):

- Wprowadzenie matematyki oraz języka obcego do kanonu przedmiotów maturalnych wymaganych od kandydatów na studia na ocenianym kierunku na rok akademicki 2010/2011.

- Poszerzenie puli przedmiotów maturalnych do wyboru o geografę na poziomie rozszerzonym od rekrutacji na rok akademicki 2011/12 – zmiana ta związana była z zaobserwowaną przez INP wyraźnie słabnącą popularnością historii jako przedmiotu maturalnego wybieranego na poziomie rozszerzonym.

Do najważniejszych zmian w zakresie wymagań wstępnych dla kandydatów na studia niestacjonarne I stopnia należy zaliczyć (chronologicznie):

- Wprowadzenie matematyki jako wymaganego przedmiotu maturalnego od rekrutacji na rok akademicki 2010/2011.
- Wprowadzenie zasady przyjmowania kandydatów na oceniany kierunek na podstawie listy rankingowej uwzględniającej punkty przyznane na podstawie dwóch dowolnie wybranych przedmiotów maturalnych dopiero od momentu, w którym liczba kandydatów przekroczy limit miejsc. Zmiana ta została wprowadzona przed rekrutacją na rok akademicki 2011/2012 i związana była z niewypełnianiem limitów w latach poprzednich.

Rekrutacja na stacjonarne studia II stopnia została uruchomiona od roku akademickiego 2010/2011, niemniej jednak dynamika zmian na rynku kandydatów z dyplomem licencjackim spowodowała wprowadzenie następujących zmian (chronologicznie):

- Rezygnacja od rekrutacji na rok 2011/2012 z selekcji kandydatów na podstawie znajomości wybranego języka obcego dokonywanej podczas rozmowy kwalifikacyjnej.
- Wprowadzenie rekrutacji na poszczególne specjalności od roku akademickiego 2011/2012.
- Doprecyzowanie obszarów podlegających ocenie podczas rozmowy predyspozycyjnej od rekrutacji na rok akademicki 2012/2013.

Do najważniejszych zmian w zakresie wymagań wstępnych dla kandydatów na studia niestacjonarne II stopnia należy zaliczyć odstępnie, podobnie jak w przypadku studiów niestacjonarnych I stopnia, od sporządzania listy rankingowej kandydatów na podstawie punktacji przyznanej dwóm dowolnie wybranym przedmiotom maturalnym do momentu przekroczenia limitu miejsc przewidzianych dla danej rekrutacji.

Oferta studiów I stopnia adresowana jest do kandydatów, głównie młodzieży maturalnej, pragnących zdobyć pogłębioną wiedzę, kompetencje i umiejętności teoretyczne z zakresu szeroko pojętych nauk z obszaru nauk podstawowych: prawnych i historycznych, filozofii, socjologii oraz psychologii, co daje możliwość uzyskania interdyscyplinarnego, pogłębionego i szerokiego wykształcenia odpowiadającego wymogom współczesnego rynku pracy.

Oferta studiów II stopnia adresowana jest do osób z tytułem zawodowym licencjata, inżyniera lub magistra dowolnego kierunku studiów, pragnących uzyskać rozszerzoną wiedzę z zakresu politologii oraz podstawy teoretyczne do analizy procesów społecznych, politycznych i ekonomicznych, a także zdolność do ich deskrypcji. Tak więc, na II stopień studiów może być przyjęty absolwent dowolnego kierunku studiów na poziomie I stopnia, a jedynym kryterium jest rozmowa predyspozycyjna. ZO stwierdza, że istotną wadą przyjętego rozwiązania jest brak posiadania przez kandydatów nie będących absolwentami studiów kierunku *politologia* I stopnia wiedzy, umiejętności i kompetencji potrzebnych do osiągnięcia efektów kierunkowych na studiach II stopnia wizytowanego kierunku.

Konkluzja: Tryb rekrutacji obowiązujący w Uczelni jest zgodny z obowiązującymi przepisami, ale nie zapewnia osiągnięcia efektów kierunkowych na studiach II stopnia wizytowanego kierunku kandydatom nie będącym absolwentami studiów kierunku *politologia* I stopnia

2) *Ocena czy system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane.*

Instytut nie opracował jednolitego systemu oceniania studentów, zawierającego standardowe wymagania zapewniające obiektywizm formułowania ocen. Studenci są jednak informowani na pierwszych zajęciach o zakresie obowiązującego materiału oraz o formie i zasadach zaliczenia kursu. W opinii studentów, prowadzący zajęcia przestrzegają przyjętych przez siebie kryteriów zaliczeń, które odnoszą się do przedstawionego na zajęciach materiału. W dalszej kolejności studenci potwierdzili, że egzaminy przeprowadzane na wizytowanej Uczelni pozwalają na weryfikację nie tylko zdobytej wiedzy, ale również umiejętności. Zdaniem studentów zawsze są oni oceniani obiektywnie, co zasługuje na ocenę pozytywną.

Po każdym egzaminie studenci mają możliwość wglądu do swojej pracy egzaminacyjnej, a prowadzący na ich prośbę tłumaczą szczegółowo, jakie błędy popełnili i co muszą zmienić w sposobie uczenia się, żeby zaliczyć egzamin w terminie poprawkowym. Studenci są informowani o możliwości skorzystania z egzaminu poprawkowego.

Podsumowując, można stwierdzić, że system oceny osiągnięć studentów w INP jest zorientowany na proces uczenia się oraz zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen.

3) Ocena możliwości mobilności studentów stworzonych przez plan studiów i organizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Ocena działań wspierających mobilność studentów, w tym związanych z popularyzacją wiedzy na temat systemu ECTS, kraju jak i za granicą.

Wizytowana Uczelnia od wielu lat bierze udział w programie wymiany Erasmus, jednocześnie prowadząc liczne programy wymian zapoczątkowanych na podstawie umów bilateralnych między Uczelniami. W kwestii wymian w ramach programu Erasmus, wizytowana Uczelnia ma podpisane porozumienia z około 130 uczelniami wyższymi w Europie. Kilkadziesiąt osób co roku korzysta z możliwości wymiany. Studenci pozytywnie ocenili bardzo szeroką ofertę współpracy zagranicznej, jak również sposób przekazywania studentom informacji na temat możliwości wymiany. W tym aspekcie bardzo pozytywnie oceniona została praca Wydziałowego Koordynatora programu LLP-Erasmus. Uniwersytet wydał dla swoich studentów poradnik pt. „Program LLP-Erasmus krok po kroku 2013/2014”, co zasługuje na pozytywną ocenę. Procedura uzyskania stypendium Erasmus w wizytowanym Instytucie wygląda następująco. Student wypełniając wniosek wskazuje pięć Uczelni, na które chciałby pojechać. Do aplikacji student zobowiązany jest załączyć list motywacyjny w dwóch językach, CV oraz opinię pracownika naukowego. W skład Komisji oceniającej wchodzi kierownik studiów, koordynator programu Erasmus oraz trzech przedstawicieli samorządu studentów, co należy ocenić jako dobrą praktykę. Studenci nie zgłosili żadnych zastrzeżeń wobec procedury rekrutacji do programu. Jak wynika z zapewnień koordynatora, potwierdzonych przez relację studentów, student powracający z wymiany nie ma problemów z uznawalnością zaliczonych na wymianie przedmiotów zgodnie z zasadami ustanowionymi w *learning agreement*. Warto jednak zauważyć, że na wizytowanym Instytucie program Erasmus z roku na rok cieszy się co raz mniejszym zainteresowaniem studentów. Przyczyną tego są przede wszystkim znacznie wyższe koszty utrzymania w krajach Europy Zachodniej niemożliwe do pokrycia w całości ze stypendium oraz praca zawodowa studentów, z której nie mogą zrezygnować.

Poza programem Erasmus, Instytut prowadzi wymianę na podstawie umów bilateralnych. Głównymi partnerami są Uniwersytet w Konstancji oraz Uniwersytet w Madrycie. Co roku 3 lub 4 studentów wyjeżdża na roczne wymiany na ostatnim roku studiów. Ukończenie wymiany prowadzi do uzyskania przez studenta podwójnego dyplomu UW oraz zagranicznego uniwersytetu, co jest cenne dla studentów i zasługuje na wyróżnienie. Instytut stara się również wspomóc finansowo wyjeżdżających studentów poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz negocjowanie z uniwersytetami partnerskimi, np. zwolnień z opłaty za miejsce w domu studenckim, co należy ocenić pozytywnie.

Ze względu na prowadzenie studiów politologicznych również całkowicie w języku angielskim, bardzo wielu studentów z zagranicy chętnie przyjeżdża na wymianę do INP, co również zasługuje na wyróżnienie

UW zapewnia studentom szeroką możliwość wyboru, języka jakiego chcą uczyć się w trakcie lektoratów w ramach ogólnouniwersyteckiej Szkoły Języków Obcych, co zasługuje na ocenę pozytywną. Studenci mogą wybierać również poziomy zaawansowania.

Uczelnia wdrożyła skutecznie system przyznawania punktów ECTS. Studenci są świadomi roli punktów ECTS jako miernika nakładu pracy studenta. Wynika to z kampanii informacyjnej kierowanej przez Wydział do studentów, co należy ocenić pozytywnie.

4) Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku studiów, w tym wspomagania studentów w procesie uczenia się: bez udziału nauczycieli akademickich oraz z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość.

Z opinii studentów wynika, że prowadzący zajęcia są dla nich dostępni w czasie odbywania zajęć, jak również odpowiadają na e-mail'e. Wszyscy prowadzący mają ustalone godziny swoich konsultacji. Studenci podkreślili, że prowadzący zawsze są obecni na wyznaczonym dyżurze. Opisaną praktykę należy ocenić pozytywnie.

Studenci w odpowiedzi na pytanie potwierdzili, że nie spotkali się z koniecznością zdawania więcej niż jednego egzaminu w jednym dniu. Całość organizacji sesji egzaminacyjnej została przez studentów oceniona pozytywnie. Studenci również pozytywnie ocenili organizację dla nich tzw. zerowych terminów egzaminów, przeprowadzanych przed właściwą sesją egzaminacyjną, które to egzaminy umożliwiają im racjonalne rozplanowanie sesji.

Studenci na ocenianym kierunku studiów mają duże możliwości wyboru promotora pracy dyplomowej. Studenci określają samodzielnie temat swojej pracy. Grupy seminaryjne na wizytowanym kierunku nie są liczne, nie przekraczają średnio 10 osób, co należy ocenić pozytywnie. Na pozytywną ocenę zasługuje fakt przygotowania przez Instytut dla studentów poradnika pt. „Przygotowanie prac licencjackich i magisterskich oraz innych prac pisemnych”. Studenci potwierdzili, że często z niego korzystają.

Uczelnia na ocenianym kierunku studiów nie wykorzystuje metod zdalnego nauczania. Jednak kilkakrotnie przeprowadzane były egzaminy za pośrednictwem platformy Moodle.

Studenci zapewnili, że mają swobodny dostęp do sekretariatu ds. studenckich. Jest on otwarty codziennie, również w godzinach popołudniowych. Studenci podnieśli jednak, że zazwyczaj tworzą się przed nim długie kolejki. Część spraw studenci mogą załatwić za

pośrednictwem systemu USOS, jednak nawet jeśli istnieje możliwość wypełnienia wniosku przez system USOS, to i tak następnie student musi przynieść wydrukowany wniosek do sekretariatu, ponieważ system USOS nie spełnia wymogów formalnych dokumentu. Na Wydziale zostali powołani opiekunowie poszczególnych kierunków. Działalność opiekuna kierunku *politologia* została oceniona przez studentów pozytywnie. Studenci mają z nim bardzo dobry kontakt. Studenci potwierdzili, że mają dostęp w czasie wyznaczonych dyżurów do Dyrektora Instytutu, jak również do Zastępcy Dyrektora ds. dydaktycznych.

Ocena mechanizmów motywujących studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia ich skuteczności.

Wydział na ocenianym kierunku studiów nie wprowadził dodatkowych, poza stypendium rektora dla najlepszych studentów, mechanizmów motywujących studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia, co należy ocenić negatywnie. Nie został utworzony fundusz stypendialny dla studentów osiągających wysokie wyniki w nauce lub w sporcie. Wydział nie przyznaje również takim studentom dodatkowych nagród lub wyróżnień. Brak działań Wydziału motywujących uzdolnionych studentów do dalszego rozwoju należy ocenić negatywnie.

Ocena zakresu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom ocenianego kierunku studiów. Ocena działalności uczelni/jednostki wspierającej rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny studentów.

System pomocy materialnej dla studentów reguluje na ocenianym kierunku zarządzenie nr 33 Rektora UW z dnia 21 września 2011 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Warszawskiego. Akt ten kompleksowo określa system przyznawania każdego rodzaju pomocy materialnej zagwarantowanej studentom przez ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci podkreślili, że świadczenia pomocy materialnej wypłacane są terminowo do końca listopada, co należy ocenić pozytywnie. Informacje na temat pomocy materialnej są publikowane na stronie internetowej zarówno Instytutu, jak i Wydziału. Studenci dodatkowo informowani są mailowo na temat upływających terminów, co należy ocenić pozytywnie. Podobnie pozytywnie pod względem organizacyjnym oceniona została praca Działu Pomocy Materialnej zajmującego się przyznawaniem i wypłatą świadczeń pomocy materialnej studentom. W czasie spotkania studenci ocenili kwoty wsparcia jako wystarczające, co należy ocenić pozytywnie. Z negatywną ocenę spotkał się natomiast brak ustalenia progów kwotowych stypendium Rektora. Studenci są niezadowoleni,

że każdy stypendysta otrzymuje kwotę tej samej wysokości, pomimo znacznego zróżnicowania średniej ocen.

Kryteria przyznawania stypendiów: socjalnych, specjalnych dla osób niepełnosprawnych oraz zapomóg są sprecyzowane w Regulaminie i nie stwarzają problemów interpretacyjnych. Z kolei zgodnie z §30 Regulaminu, stypendium rektora może otrzymywać student, który uzyskał za poprzedni rok studiów wysoką średnią ocen lub osiąga wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym. Regulamin nie premiuje żadnych dodatkowych osiągnięć naukowych studenta. Fakt ten został negatywnie oceniony przez studentów obecnych na spotkaniu, w szczególności członków kół naukowych, którzy nie są doceniani za swoją dodatkową pracę naukową. Regulamin określa natomiast szczegółowo rodzaj osiągnięć sportowych i przyznawane za nie punkty, co należy ocenić pozytywnie. Trzeba jednak zauważyć, że Regulamin nie określa zależności pomiędzy kryterium średniej i kryterium osiągnięć sportowych. Nie określa ponadto, w jaki sposób tworzy się listę rankingową. Brak tych informacji należy ocenić negatywnie.

Kompetencje do przydzielania stypendiów socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogi przekazane zostały odpowiednim komisjom stypendialnym jednostek organizacyjnych UW. Natomiast stypendium Rektora przyznaje Odwoławcza Komisja Stypendialna. Jak wynika z przedstawionej dokumentacji, jak również z relacji przedstawicieli Samorządu Studentów, skład każdej z komisji w większości stanowią studenci. Decyzje w ramach komisji podejmowane są z poszanowaniem demokratycznych standardów, co należy ocenić pozytywnie. Z analizy przykładowych decyzji stypendialnych wynika, że spełniają one wszystkie wymagania formalne stawiane przez art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego, w tym posiadają szczegółowe uzasadnienie decyzji oraz pouczenie o możliwości wniesienia odwołania, co należy ocenić pozytywnie.

Samorząd Studentów Uniwersytetu Warszawskiego wyraził na piśmie swoją pozytywną opinię dot. wprowadzenia zmian w Regulaminie (uchwała zarządu Samorządu Studentów UW z dnia 7 czerwca 2011 r.), co należy ocenić pozytywnie. Dokumentacja przedstawiona przez Uczelnię jak również relacja przedstawiciela Samorządu Studentów potwierdza, że podział dotacji na fundusz pomocy materialnej, ustalenie wysokości stawek stypendiów, jak również ustalenie wysokości miesięcznego dochodu przypadające na jednego członka rodziny studenta uprawniającego do otrzymania stypendium socjalnego, następuje w porozumieniu z właściwym organem Samorządu Studentów, co zasługuje na pozytywną ocenę. Porozumienia poświadczane są zawsze uchwałą właściwego organu Samorządu Studentów, co również ocenia się pozytywnie.

Uczelnia posiada kilka Domów Studenckich. Jednak studenci obecni na spotkaniu negatywnie ocenili standard zamieszkania w nich argumentując, że Uczelnia nie przeprowadza koniecznych remontów.

System pobierania opłat od studentów na wizytowanej Uczelni określa uchwała nr 507 Senatu UW z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie zasad pobierania opłat za usługi edukacyjne. Natomiast na poziomie Wydziału zagadnienie to reguluje uchwała nr 384 Rady Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych z dnia 30 maja 2012 r. w sprawie regulaminu opłat za studia na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW w roku akademickim 2012/2013. Uczelnia nie pobiera od studentów dodatkowych opłat wykraczających poza katalog określony w ustawie, co należy ocenić pozytywnie. Faktycznie jedyną opłatą, którą uiszczają studenci studiujący w trybie stacjonarnym ocenianego kierunku jest opłata za powtarzanie zajęć z powodu niezadowalających wyników w nauce. Studenci mają jednak możliwość wnioskowania o zwolnienie z opłaty na korzystnych warunkach określonych w uchwale.

Warunki studiowania na UW określa każdorazowo umowa o świadczenie usług edukacyjnych zawierana ze studentem. Umowa w sposób kompleksowy określa prawa i obowiązki studenta. Wzorzec umowy nie zawiera klauzul analogicznych do uznanych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone, co należy ocenić pozytywnie.

W wizytowanej Uczelni działa Samorząd Studentów, którego struktury i zasady działania określa wewnętrzny Regulamin. Na poziomie każdego Instytutu działa ponadto oddzielny Samorząd Studentów reprezentujący interesy studentów Instytutu. Pozytywnie należy ocenić fakt, że Samorząd Studentów posiada własny budżet corocznie przyznawany przez władze Uczelni, który zdaniem przedstawicieli Samorządu jest odpowiedni do potrzeb i skali prowadzonej działalności. Samorząd Instytutowy może składać wnioski o dofinansowanie projektów do Zarządu Samorządu Studentów UW. Ponadto władze Instytutu przekazują na potrzeby Samorządu około 6000 PLN rocznie, co w ocenie przedstawicieli samorządu jest kwotą wystarczającą. Co roku przedstawiciele Samorządu sporządzają preliminarz kierowany do Władz Uczelni o dofinansowanie planowanych projektów. Negatywnie należy natomiast ocenić brak zapewnienia odpowiedniej siedziby dla Instytutowego Samorządu Studentów, umożliwiającej mu bieżące funkcjonowanie, co należy ocenić negatywnie. Obecnie Samorząd posiada jedno bardzo małe pomieszczenie, co w ocenie przedstawicieli Samorządu jest niewystarczające. Postulaty zgłaszane do Władz Instytutu przez przedstawicieli Samorządu w tej kwestii okazały się nieskuteczne.

Na pytanie o ocenę własnej aktywności wśród studentów przedstawiciele Samorządu stwierdzili, że jest ona bardzo duża, co potwierdza znaczna ilość zrealizowanych projektów. W dalszej kolejności ocenili oni współpracę z Władzami Instytutu jako dobrą i prowadzącą w większości przypadków do zawierania kompromisu, co również należy ocenić pozytywnie.

Ocena poziomu zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej oraz sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów.

Z relacji studentów w czasie spotkania z zespołem oceniającym PKA wynika, że są oni zadowoleni z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej. Wyrazili oni jedynie niezadowolenie z administracyjnej obsługi studentów oraz braku możliwości składania wniosków wyłącznie drogą elektroniczną. Jako mocne strony systemu wskazywali przede wszystkim obiektywne kryteria oceniania oraz dostępność prowadzących zajęcia. Zarówno studenci jak i przedstawiciele Samorządu Studentów potwierdzili, że mają możliwość przedstawiania władzom Uczelni swojego stanowiska w sprawach studenckich. Każdy student może zwrócić się ze swoją indywidualną sprawą do Dyrektora Instytutu lub do Zastępcy Dyrektora ds. dydaktycznych, którzy pełnią w tym celu dyżury. Wnioski, jeśli są racjonalnie uargumentowane, spotykają się z pozytywną reakcją władz, co zasługuje na pozytywną ocenę.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego – w pełni.

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

- 1) Tryb rekrutacji obowiązujący w Uczelni jest zgodny z obowiązującymi przepisami, ale nie zapewnia osiągnięcia efektów kierunkowych na studiach II stopnia wizytowanego kierunku kandydatom nie będącym absolwentami studiów kierunku *politologia* I stopnia.
- 2) Uczelnia dąży do standaryzowania systemu osiągnięć studentów. W tym celu prowadzący każdy z kursów w sposób przejrzysty określa kryteria zaliczenia. W opinii studentów są oni oceniani zawsze w sposób obiektywny.
- 3) Uczelnia angażuje się aktywnie w programy wymian międzynarodowych. Studenci ocenianego kierunku stosunkowo często wyjeżdżają na wymiany krajowe lub zagraniczne. Jednak poziom ich zainteresowania wymianami spada z roku na rok.
- 4) System pomocy materialnej funkcjonuje na ocenianej Uczelni w sposób sprawny. Uczelnia przekazuje swoje uprawnienia do Komisji Stypendialnych, w których skład

w większości wchodzi studenci. Kryteria przyznawania świadczeń pomocy materialnej są sformułowane w sposób zrozumiały. Brak jest natomiast jasnego określenia kryteriów przyznawania stypendium rektora. Uczelnia nie pobiera opłat z naruszeniem znowelizowanych przepisów ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Uczelnia nie pobiera dodatkowych opłat administracyjnych za usługi, które nie wymagają od Uczelni realnego poniesienia kosztów. System opieki dydaktycznej nad studentami należy ocenić pozytywnie, szczególnie ze względu na dostępność prowadzących zajęcia. Pozytywnie należy odnieść się do swobodnego dostępu do jednostek administracyjnych. Uczelnia wspiera Samorząd Studentów i koła naukowe w swojej działalności poprzez dofinansowanie projektów oraz udostępnianie im infrastruktury.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów

W Jednostce stosuje się działania mające na celu doskonalenie jakości kształcenia, wynikające z:

- Uchwały nr 240 Senatu UW z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na UW,
- Uchwały nr 241 Senatu UW z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie badań ankietowych na UW,
- Zarządzenia nr 16 Rektora UW z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania ogólnouniwersyteckich badań ankietowych oraz badań ankietowych na wydziałach i w innych jednostkach organizacyjnych UW kształcących studentów,
- Zarządzenie nr 56 Rektora UW z dnia 3 października 2012 r. w sprawie Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na UW,
- Zarządzenie nr 76 Rektora UW z dnia 4 grudnia 2012 r. w sprawie systemów zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na wydziałach oraz innych jednostkach organizacyjnych prowadzących studia na UW,
- Uchwały nr 104 Rady Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych z dnia 28 maja 2008 r. w sprawie zasad i procedur kontroli jakości procesu dydaktycznego,

- Zarządzenie Dyrektora Instytutu Nauk Politycznych z dnia 15 marca 2011 r. w sprawie powołania EZdsJK w e-learningu,
- Zarządzenie Dyrektora INP z dnia 30 listopada 2011 r. w sprawie utworzenia Rad Konsultacyjnych dla kierunków: politologia oraz bezpieczeństwo wewnętrzne,
- Zarządzenie Dyrektora INP z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie powołania EZdsZJK,
- Zarządzenie Dyrektora INP z dnia 2 października 2012 r. w sprawie archiwizacji prac i zaliczeń cząstkowych.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia jest opracowany i realizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz według najlepszych praktyk akademickich, w tym także w oparciu o doświadczenie uczelni zagranicznych. Zarówno na Uczelni, Wydziale, jak i w Instytucie działania nad jego utworzeniem podjęto stosunkowo wcześnie bo w 2007 i 2008 roku. Na poziomie Instytutu podstawę prawną w tym zakresie stanowiły następujące zarządzenia Dyrektora: *Zarządzenie Dyrektora INP z dnia 29 października 2008 r. w sprawie powołania Eksperskiego Zespołu ds. Jakości Kształcenia; Zarządzenie Dyrektora INP z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie powołania Zespołu ds. Analizy Programu i Treści Nauczania na studiach I i II stopnia na kierunku politologia; Zarządzenie Dyrektora INP z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie seminariów licencjackich na kierunku politologia; Zarządzenie Dyrektora INP z dnia 15 marca 2011 r. w sprawie powołania Eksperskiego Zespołu ds. Jakości Kształcenia w e-learningu; Zarządzenie Dyrektora INP z dnia 30 listopada 2011 r. w sprawie utworzenia Rad Konsultacyjnych dla kierunków: politologia oraz bezpieczeństwo wewnętrzne; Zarządzenie Dyrektora INP z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie powołania Eksperskiego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia; Zarządzenie Dyrektora INP z dnia 2 października 2012 r. w sprawie archiwizacji prac i zaliczeń cząstkowych oraz Uchwała Rady Naukowej INP z dnia 24 października 2012 r. w sprawie powołania Komisji INP ds. Monitorowania Karier Absolwentów.*

Według ZO, warto podkreślić, iż Instytut posiada własny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, który jest właściwie wkomponowany w system wydziałowy i uczelniany (kompatybilnymi z nimi). Jest to jeden z nielicznych takich przykładów w Polsce. System ten swoim zakresem obejmuje: dydaktykę i programy nauczania w odniesieniu do efektów kształcenia; ocenę kadrową oraz oceny studentów i doktorantów; współpracę z otoczeniem i sytuację absolwentów na rynku pracy. Występuje zgodność założeń i działań tego systemu ze strategią Uczelni i Wydziału. Oprócz uczelnianych i wydziałowych organów systemu zapewnienia jakości kształcenia na poziomie Instytutu

funkcjonują: Komisja ds. Monitorowania Karier Absolwentów; Ekspertycki Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (w latach 2008-2012 Ekspertycki Zespół ds. Jakości Kształcenia); Zespół ds. Analizy Programu i Treści Nauczania na studiach I i II stopnia na kierunku Politologia (lata 2009-2010); Zespół ds. Jakości Kształcenia w e-learningu.

Podstawowe znaczenie w systemie ma działalność Ekspertyckiego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, do którego zadań należy ocena jakości procesu kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów oraz weryfikacja osiągania zakładanych efektów kształcenia na różnych jego etapach. Na podstawie dokumentacji oraz wizytacji należy stwierdzić, że Zespół ten dokonuje (co semestr) całościowej i systematycznej analizy, a następnie rekomendacji w zakresie: programów pod kątem spójności, aktualności, atrakcyjności, realizacji zakładanych efektów kształcenia; programu studiów i poszczególnych programów zajęć pod kątem synchronizacji, sekwencji przedmiotów, niezbędnych rozwiązań, powtórzeń; zgodności specjalizacji badawczej poszczególnych wykładowców z prowadzonymi przez nich zajęciami dydaktycznymi; źródłowej oprawy przedmiotów i dostępności źródeł w bibliotece; dostępności wykładowców poza zajęciami, tj. na dyżurach, seminariach; ocen ze strony studentów atrakcyjności oraz użyteczności określonych zajęć (z punktu widzenia ich profilu, treści, sposobu realizacji, przewidywanej przydatności zawodowej); ocen ze strony studentów poszczególnych wykładowców (pod kątem komunikatywności, otwartości na kontakt i dyskusję, przejrzystości i konsekwencji w wymaganiach, obiektywizmu wystawianych ocen); dorobku naukowego i dydaktycznego pracowników INP UW; hospitacji zajęć; form aktywizacji studentów, promocji studentów wybitnie uzdolnionych z predyspozycjami naukowymi; procedur rekrutacji na zajęcia i ewidencji zaliczeń, egzaminów, schematów sylabusów i pochodnej sprawozdawczości; wybranych prac dyplomowych oraz ich recenzji; aktywności pracowników i zakładów w sferze metodyczno-dydaktycznej. Z kolei Zespół ds. Analizy Programu i Treści Nauczania na studiach I i II stopnia na kierunku Politologia wyeliminował powtarzanie się jednakowych treści w programach kilku przedmiotów, dokonał całościowej weryfikacji i udoskonalenia programu kształcenia na kierunku (nowatorskie rozwiązania w postaci wspólnych przedmiotów dla specjalizacji, które służą zwiększeniu indywidualizacji i podniesieniu jakości kształcenia). Działania projakościowe obejmują także badania naukowe i ich internacjonalizację oraz bazę dydaktyczną.

Podstawowym narzędziem pomiaru jakości kształcenia jest ankietyzacja, którą przeprowadza się zgodnie z przepisami uczelnianymi i wydziałowymi.

ZO poddał analizie konstrukcję wzorów oraz treść wypełnionych ankiet i kart oceny oraz arkuszy hospitacji zajęć:

- Ankieta oceny zajęć dydaktycznych (13-elementowa z metryczką),
- Ankieta oceny zajęć dydaktycznych (7-elementowa),
- Karta oceny pracy licencjackiej/magisterskiej (8-elementowa z rubryką „Wnioski dla promotora”),
- Karta autoewaluacji zajęć (ocena zajęć w zakresie programu kształcenia, zastosowania metod dydaktycznych i zastosowanych metod weryfikacji efektów kształcenia z rubryką „Proponowane modyfikacje w następnym roku akademickim” i „Wnioski dotyczące realizacji zajęć”)
- Arkusz hospitacji zajęć dydaktycznych w INP (z rubryką „Uwagi i wskazania przekazane hospitolowanemu” i „Uwagi hospitolowanego”).

W ocenie ZO, konstrukcja tych arkuszy jest właściwa pod kątem diagnozowania słabych stron programu kształcenia oraz jego doskonalenia. W kontekście treści arkuszy zauważono w wielu przypadkach celność propozycji i wniosków dotyczących realizacji efektów kształcenia. Władze Instytutu i Wydziału wyciągają wnioski zarówno pozytywne, jak i negatywne wobec ocenianych pracowników.

Ocena jakości pracy nauczycieli akademickich stanowi integralną część wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia (komisja na poziomie także Instytutu, autorski model karty autoewaluacji w celu dokonania bieżącej oceny prac dydaktycznych, weryfikujący konkretne elementy procesu kształcenia i osiągnięcie efektów). Ponadto dokonywana jest systematycznie analiza poszczególnych egzaminów w różnych latach i stopień osiągnięć efektów kształcenia oraz formułowane są wnioski dotyczące przyczyn pojawiania się konkretnych problemów. Oceny zawarte w ankietach są pozytywne. Wyniki ankiety są dostępne dla ocenianych nauczycieli akademickich i ich przełożonych. Informacje na temat wyników ankiet są dostępne studentom poprzez system USOS za pośrednictwem strony internetowej ww.ankieter.uw.edu.pl. Szczegółowe wyniki hospitacji są omawiane z osobą hospitolowaną, zaś ogólne treści poddawane są dyskusji podczas zebrań zakładów. Celem hospitacji jest przede wszystkim sformułowanie zaleceń doskonalących jakość prowadzonych zajęć. Z przeprowadzanych badań ewaluacyjnych (począwszy od roku akademickiego 2008/2009) sporządzane są raporty będące podstawą analizy i działań na rzecz jakości kształcenia.

Wśród innych działań wpisujących się w zapewnienie jakości kształcenia należy wymienić: zorganizowanie dla pracowników Instytutu corocznego forum dydaktycznego

dobrych praktyk w zakresie metodyki prowadzenia zajęć; opracowanie poradnika dotyczącego sposobu przygotowania prac licencjackich i magisterskich. Zapewnione jest odpowiednie gromadzenie informacji o procesie kształcenia i realizacji jego efektów, a także jej udostępnianie (przepisy uczelniane i instytutowe). W latach 2009 – 2011 Instytut brał udział w realizowanym na Uniwersytecie projekcie pt. *Quality Assurance for Higher Education Institutions' Continuing Education Programmes*, którego wyniki dotyczące oceny procesu dydaktycznego zostały wykorzystane do ewaluacji jakości kształcenia w jednostce.

W Instytucie wdrożono nowatorski system monitorowania aktywności zawodowej studentów oraz absolwentów kierunków *politologia* i *bezpieczeństwo wewnętrzne*. Opiera się on nie tylko na uczelnianym badaniu karier zawodowych absolwentów realizowanym przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia UW (badanie opinii na temat jakości i warunków kształcenia na UW prowadzone są wśród: obecnych studentów (w tym słuchaczy studiów podyplomowych), pracowników naukowych i administracyjnych, doktorantów UW, kandydatów na studia i absolwentów UW i pracodawców, ale również na działaniach instytutowych w ramach cyklicznych badań studentów – Raport „Studia INP przyszłością” oraz własnym internetowym badaniu absolwentów Instytutu. Badania uczelniane i instytutowe stanowią – w opinii ZO – znakomity materiał empiryczny do dalszego doskonalenia jakości kształcenia, dopasowania go do potrzeb studentów i rynku pracy.

Efekty kształcenia i plany studiów zamieszczane są na stronie internetowej Instytutu.

Podsumowując, system ten cechuje się nie tylko kompletnością, ale także rozwiązaniami innowacyjnymi, m.in. jego działania zgodnie są z cyklem Deminga (efektywną podstawą metodologiczną procesów zarządzania jakością) czy też wykorzystywaniem niestandardowego źródła informacji (np. dane ZUS). Stosowane są również własne instytutowe badania ankietowe (ankieta audytoryjna) i ankiet internetowa CAWI.

ZO stwierdza, że pomimo dobrych założeń WSZJK istnieją nadal niedociągnięcia w zakresie tego systemu, na co przykładowo wskazuje krytyka systemu ECTS przez studentów, nie zawsze dobra organizacja procesu dydaktycznego – zbyt liczne grupy na sale wykładowe, niedostosowanie zajęć do specjalności nauczycieli akademickich

2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

W procesy obejmujące planowanie, działanie, analizę, ocenę i doskonalenie programu kształcenia i metod jego realizacji zaangażowani są interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. Wśród interesariuszy wewnętrznych dotyczy to pracowników poszczególnych zakładów i ich

kierowników, członków Rady Naukowej oraz studentów. Z dokumentacji oraz wizytacji wynika, że opinie i wnioski pracowników Instytutu są uwzględniane. Uczestniczą oni też w bieżących konsultacjach. Można dodać, że w instytutowych organach systemu zapewnienia jakości kształcenia zasiadają nauczyciele akademicy, którzy otrzymywali najwyższe oceny w ankietach studenckich. Studenci uczestniczą w tym systemie poprzez swoje organizacje (samorząd studentów) oraz członkostwo w organach tego systemu na poziomie Uczelni, Wydziału, a także Instytutu. Studenci uczestniczą przy opiniowaniu najważniejszych dokumentów w czasie ich powstawania, np. spotkanie kierowników studiów, dyrekcji Instytutu i studentów w sprawie nowego programu nauczania obowiązującego od roku akademickiego 2101/2013. Rządziej są inicjatorami czy współinicjatorami propozycji dotyczących usprawnienia procesu kształcenia i poprawy jego jakości. Przykładem w tym względzie może być zaangażowanie studentów przy powołaniu po konsultacjach z nimi Zespołu ds. Analizy Programu i Treści Nauczania na studiach I i II stopnia na kierunku Politologia. Poza tym samorząd studencki przeprowadza ankietę audytoryjną wśród studentów stacjonarnych i niestacjonarnych (I i II stopnia) kierunku (ankieta dotyczy źródeł informacji o studiach i motywach, oceny studiowania i poziomu zajęć, mocnych i słabych stron Instytutu, planów edukacyjnych, satysfakcji ze studiów oraz pracy i doświadczenia zawodowego studentów).

Interesariuszy zewnętrznych stanowią przede wszystkim członkowie Rady Konsultacyjnej (działającej od czerwca 2012 roku i zbierającej się dwa razy do roku w końcu cyklu semestralnego) – przedstawiciele instytucji władzy państwowej i samorządowej, organizacji pracodawców i pozarządowych, mediów i firm prywatnych (m.in. Kancelaria Sejmu RP, Kancelaria Prezydenta RP, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Główny Inspektorat Sanitarny, Główny Urząd Statystyczny, Związek Powiatów Polski, Mazowiecki Urząd Pracy, Gmina Węgierska Górka, Telewizja Polska, Telewizja Polsat). Interesariuszami zewnętrznymi są także absolwenci kierunku *politologia*. Interesariusze zewnętrzni w charakterze ekspertów (w sumie 16 osób) uczestniczą w konsultacjach w odniesieniu do tych zmian programowych, które dotyczą wprowadzania praktycznych przedmiotów do programu zajęć zgodnie do oczekiwań rynku pracy. Konkretnie propozycje oraz opinie interesariuszy zewnętrznych brane są pod uwagę w konstruowaniu treści przedmiotów. Inną formą udziału interesariuszy zewnętrznych jest udział w bieżącej działalności naukowo-dydaktycznej, np. w ramach przedmiotu „Wizyty studyjne” przeprowadzanego w instytucjach współpracujących z Instytutem.

Konsultacje w sprawie programów kształcenia odbywają się również z interesariuszami zewnętrznymi z zagranicy (Uniwersytet w Konstancji, Uniwersytet w Madrycie, Uniwersytet M. Romera w Wilnie, Uniwersytet w Iwano-Frankowsku).

Wymiana informacji oraz konsultacje z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi odbywają się także za pomocą nowoczesnych narzędzi informacyjnych (strona internetowa Instytutu, poczta elektroniczna, portale społecznościowe).

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

- + - **pozwała na pełne osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- +/- - **budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- - **nie pozwala na osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) W Jednostce zbudowano i wdrożono wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, który odpowiada wymogom dotyczącym struktury (na poziomie Uczelni, Wydziału i Instytutu), zakresu i funkcjonowania takich systemów (m.in. w zakresie: zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów nauczania i ich efektów; oceniania studentów i doktorantów; zapewniania jakości kadry dydaktycznej; monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu zasobów do nauki oraz środków wsparcia dla studentów i doktorantów; gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji na temat kształcenia z wykorzystaniem USOS; upowszechniania informacji na temat kształcenia w jednostce). Istnieją jednak w nim – wskazane w niniejszym Raporcie – niedociągnięcia związane przede wszystkim z organizacją procesu dydaktycznego.

2) W zapewnianiu jakości kształcenia i budowy kultury jakości uczestniczą reprezentatywni dla kierunku studiów interesariusze wewnątrzni i zewnątrzni. Ich udział w tym procesie

należy ocenić jako bardzo efektywny, szczególnie należy ocenić wysoko coraz bardziej sformalizowaną oraz przynoszącą efekty współpracę z otoczeniem.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku	X				
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji	X				
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych	X				
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Wizytowany Instytut w bardzo wysokim stopniu spełnia kryteria wiążące się z uzyskiwaniem zakładanych efektów kształcenia oraz rozwojem ocenianego kierunku *politologia*. Można natomiast wskazać obszary, w których działania związane z podnoszeniem kultury jakości kształcenia wyróżniają Jednostkę. Są to: koncepcja rozwoju ocenianego kierunku, system weryfikacji efektów kształcenia i prowadzenie badań naukowych. Przeprowadzona ocena programowa pozwala stwierdzić, że wizytowana Uczelnia nie tylko w pełni, ale i w części kryteriów wyróżniająco, realizuje koncepcję kształcenia opartą na podnoszeniu efektywności w uzyskiwaniu zakładanych efektów kształcenia. W szczególności należy wskazać na korzystanie przez Instytut z międzynarodowych wzorów w zakresie podnoszenia kultury jakości kształcenia. Podejmowane przez Instytut działania wskazują, że obszar oceniony w niniejszym raporcie powizytacyjnym na ocenę „w pełni” może w przyszłości uzyskać ocenę „wyróżniająco”.

Po otrzymaniu odpowiedzi Uczelni na raport Zespołu Oceniającego, ZNSiP postanowił podnieść oceny z „w pełni” na „wyróżniająco” w zakresie następujących kryteriów: zasoby kadrowe; program studiów; wewnętrzny system zapewnienia jakości.

Pierwotnie w Raporcie ZO kryterium „zasoby kadrowe” pomimo zatrudnienia wybitnych przedstawicieli z zakresu nauk politycznych otrzymało ocenę „w pełni”, gdyż ZO uznał, że nie wszystkie przedmioty prowadzone są zgodnie z posiadanymi przez nauczycieli akademickich zainteresowaniami naukowymi i posiadanym w związku z tym dorobkiem naukowym. Wyjaśnienia przekazane przez Uczelnię pozwoliły jednak w pełni na weryfikację tej opinii na korzyść Uczelni i postawienia oceny „wyróżniająco”. Pociągnęło to konieczność weryfikacji oceny kryterium „wewnętrzny system zapewnienia jakości” ponieważ jedynym uchybieniem stwierdzonym przez ZO w zakresie funkcjonowania WSZJK było dopuszczenie do prowadzenia przez nauczycieli akademickich zajęć dydaktycznych niezgodnych z ich dorobkiem naukowym. Wycofanie się z tego zarzutu w ramach oceny kryterium „zasoby kadrowe” skutkuje podniesieniem oceny w odniesieniu do kryterium „wewnętrzny system zapewnienia jakości” z oceny „w pełni” do oceny „wyróżniająco”. Analogicznie sytuacja wygląda w przypadku kryterium „program studiów”, w którym pierwotnie nie zaproponowano oceny „wyróżniająco”, a zaproponowano ocenę „w pełni” ze względu na obsadę zajęć dydaktycznych. Ponadto, Uczelnia w odniesieniu do kryterium „program studiów” przedstawiła dokumenty świadczące o konsultacjach prowadzonych przez Władze Instytutu z przedstawicielami studentów, w tym z Samorządem Studentów, w zakresie koncepcji studiów, a zwłaszcza w zakresie punktacji ECTS.

Tabela nr 2/2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	Częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku	X				
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji	X				
3	program studiów	X				
4	zasoby kadrowe	X				
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	przewodzenie badań naukowych	X				
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości	X				

Raport przygotował
na podstawie raportów cząstkowych:

Prof. dr hab. Stanisław Wrzosek